

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Percepce veřejnosti oběti domácího násilí obyvatelů
Březnice**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: [REHABILITACE](#)

Autor: Lucie Ptáčková

Vedoucí práce: doc. Ing. Lucie Kozlová Ph. D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Percepce veřejnosti oběti domácího násilí obyvatelů Březnice*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3.5. 2019

.....

Lucie Ptáčková

Poděkování

Zde bych chtěla poděkovat své vedoucí práce doc. Ing. Lucii Kozlové, Ph. D., za odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup při realizaci této bakalářské práce. Poděkování patří i mé rodině za podporu a trpělivost během mého studia.

Percepce veřejnosti oběti domácího násilí obyvatelů Březnice

Abstrakt

Bakalářská práce je věnována tématu domácího násilí. Problematiku domácího násilí lze dnes považovat za jednu z nejrozšířenějších forem násilí, která se v naší společnosti vyskytuje. Jedná se o sociálně patologický jev, jenž se může týkat nejen žen, ale také mužů a dětí. V drtivé většině případů dochází k domácímu násilí v soukromí, za zavřenými dveřmi, mezi blízkými lidmi. Vyskytuje se ve všech společenských vrstvách a může se přihodit v podstatě komukoliv.

V teoretické části se bakalářská práce zaměřuje na popis základních znaků a forem partnerského násilí, cykly násilí, jeho dopady a dále také pomoc obětem tohoto jevu. Teoretická část bakalářské práce obsahuje poznatky od předních českých odborníků, kteří se výše uvedené problematice věnují.

Pro objektivnější možnost vyhodnocení výskytu tohoto patologického jevu ve společnosti, byly pro bakalářskou práci stanoveny následující hypotézy:

H1: Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí pozitivně.

H2: Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako submisivní.

H3: Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako hloupou.

Pro výzkum byla využita kvantitativní metodologie za pomoci dotazníkového šetření s využitím sémantického diferenciálu. Výzkumu se zúčastnilo 458 obyvatel města Březnice rozličného věku. Konkrétně 309 žen a 149 mužů.

Cílem práce bylo zjistit postoje a názory obyvatelů města Březnice na problematiku domácího násilí. Z výzkumu vyplynulo, že obyvatelé města vnímají oběť domácího násilí nejčastěji jako submisivní a nepříliš inteligentní osobu. Dále je z uskutečněného šetření patrné, že obyvatelé vnímají oběť spíše negativně. Tímto se stanovená hypotéza H1 nepotvrdila. Oproti hypotézám H2 a H3, které se na základě výzkumu potvrdily.

Klíčová slova oběť; domácí násilí; percepce; město; Březnice

Perception of the Victim of Domestic Violence by the Inhabitants of Březnice

Abstract

This bachelor thesis deals with the topic of domestic violence. The issue of domestic violence may be perceived as one of the most frequent forms of violence that take place in our society. It is a socially pathological phenomenon that may not affect only women but also men and children. In most cases, it happens in private, behind closed doors, among people closely related. It appears in all social classes, and may happen to anybody, in fact.

The theoretical part of the thesis deals with a description of basic elements and forms of partner abuse, abuse cycle, its impact, and further on with the help to victims of this phenomenon. The theoretical part of this bachelor thesis contains the knowledge from leading Czech experts who have devoted themselves to this issue.

For the purposes of a more objective option of evaluation of this pathological phenomenon's existence in the society, the following hypotheses have been stated:

H1: The citizens of Breznice perceive the victim of domestic violence in a positive way.

H2: The citizens of Breznice perceive the victim of domestic violence as submissive.

H3: The citizens of Breznice perceive the victim of domestic violence as a foolish.

To carry out the research, the quantitative method of a questionnaire survey was used, together with a semantic differential. 458 citizens of different ages living in Breznice took part in the research. Specifically, there were 309 women and 149 men.

The aim of this thesis was to find out about the attitudes and opinions of Breznice citizens on the issue of domestic violence. The research has proven that the citizens perceive the victim of domestic violence most often as a submissive and not a very intelligent person. Moreover, the survey has clearly proven that citizens perceive the victim rather negatively. The given H1 hypothesis has not been proven, as opposed to H2 and H3 hypotheses that have been proven, based on the research.

Key Words: victim; domestic violence; perception, city; Breznice

Obsah

Úvod	8
1 Současný stav.....	9
1.1 Historie	10
1.2 Znaky domácího násilí	11
1.3 Druhy partnerského násilí	12
1.4 Cyklus domácího násilí	13
1.5 Příčiny domácího násilí.....	15
1.5.1 Rizikové faktory podmiňující vznik domácího násilí.....	16
1.6 Aktéři domácího násilí	16
1.6.1 Osoby ohrožené domácím násilím.....	17
1.6.2 Pachatel domácího násilí	18
1.7 Důsledky domácího násilí	19
1.7.1 Syndrom týrané ženy	20
1.7.2 Posttraumatické stresová situace	20
1.7.3 Stockholmský syndrom.....	21
1.7.4 Naučená bezmocnost	22
1.7.5 Sebezničující zvládací strategie	22
1.8 Pomoc osobám ohroženým domácím násilím (Instituce zabývající se pomocí obětem domácího násilí v České republice)	23
1.8.1 Bílý kruh bezpečí	23
1.8.2 ACOURS, z. ú.	24
1.8.3 ROSA – centrum pro ženy, z.s.	24
1.8.4 DONA linka.....	25
1.8.5 proFem o.p.s.	25
1.9 Právní rámec domácího násilí v České republice	26

2	Cíl výzkumu a hypotézy	28
2.1	Cíl výzkumu	28
2.2	Hypotézy	28
2.3	Operacionalizace pojmů.....	28
3	Metodika výzkumu	29
3.1	Charakteristika výběrového souboru.....	30
4	Výsledky.....	31
4.1	Grafické znázornění výsledků uskutečněného dotazníkového šetření u obyvatelů města Březnice.	31
5	Diskuze.....	43
6	Závěr	49
7	Seznam použitých zdrojů	51
8	Seznam obrázků, grafů a tabulek.....	54
8.1	Seznam obrázků	54
8.2	Seznam grafů:.....	54
9	Seznam zkratk	55
10	Seznam příloh.....	56
10.1	Přílohy	57

Úvod

Téma bakalářské práce „Percepce veřejnosti oběti domácího násilí obyvatelů Březnice“ jsem zvolila, především z důvodu zvýšení povědomí o dané problematice. Zároveň bylo mým cílem nastínit pohled obyvatel města Březnice na oběť domácího násilí.

V dnešní době se sice o domácím násilí hovoří častěji než v dobách minulých, kdy byl tento jev považován za ryze soukromou záležitost a lidé se domácí násilí snažili tabuizovat. Vyšší informovanost běžné populace v žádném případě nemůžeme korelovat s faktem, že dnešní společnost ví, kam by se obrátila, kdyby se setkala s obětí tohoto činu, či jak by jí mohli pomoci. Bohužel i dnes se stále můžeme setkat s názorem, že pokud v domácnosti pravidelně dochází k domácímu násilí, tak většina obyvatel vnímá oběť jako hloupou, neinteligentní osobu, která se svou situací nesnaží bojovat. Ve svém okolí jsem se setkala také s názorem, že obětí domácího násilí jsou pouze ženy. To ale není pravda. Výsledky současných studií uvádí, že domácí násilí si nevybírání a nedělá rozdíly, obětí se tedy může stát opravdu kdokoliv a na pohlaví či věku dané osoby vůbec nezáleží. O mužích jako o oběti moc často neslyšíme, a to z důvodu, že muži, které jejich partnerky týraly se o tom stydí na veřejnosti mluvit. Dle posledních výzkumů je navíc patrné, že o týrání mužů není dostatek informací.

Protože ve svém nejbližším okolí slýchám opravdu nejrůznější názory ohledně oběti domácího násilí a jsem si také vědoma výše uvedených stereotypních představ ve společnosti, rozhodla jsem se pro uskutečnění výzkumu postojů a názorů obyvatel mého rodného města, na danou problematiku. Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit pohled veřejnosti Březnice na oběť domácího násilí. Výsledky dotazníkového šetření, které bylo provedeno u obyvatelů výše uvedeného města jsem zároveň porovnávala s výsledky šetření jiných autorů, jejichž práce se zaměřují na větší města. Možnost porovnání pohledu obyvatel malého města s obyvateli města velkého dopomohlo k lepšímu vykreslení skutečného pohledu na oběť domácího násilí a zároveň jsem díky tomu byla schopna lépe interpretovat výsledky mé práce.

Myslím si, že díky uskutečněnému výzkumu se obyvatelé města nad problematikou domácího násilí více zamysleli a někteří si i uvědomili, že se jedná opravdu o závažný problém, který se v naší společnosti často vyskytuje.

1 Současný stav

K termínu domácí násilí neexistuje jednotná definice, která by tento sociálně patologický jev přesně pojmenovala. Často záleží na konkrétním autorovi, jak bude pojem definovat. *Termín „domácí“ se používá právě proto, aby naznačil, že se násilí odehrává v osobním vztahu. Často k němu totiž dochází mezi manželi či lidmi, kteří spolu žijí* (Conwayová, 2007, str. 13).

Literatura, jenž se problematikou domácího násilí zabývá, nám nabízí mnoho verzí definic, abychom tento fenomén co nejlépe pochopili.

Například německá psycholožka Andrea Buskotte, která se o problematiku domácího násilí zajímá uvádí, že domácím násilím se rozumí opakované a stupňující se násilí fyzické, psychické a sexuální povahy mezi partnery, kteří sdílejí společnou domácnost. Dále autorka dodává, že domácí násilí lze pojmut také jako rodinné násilí, které může mít několik podob od týrání a zanedbávání dětí přes trýznění seniorů až po již zmíněné psychické a fyzické násilí mezi mužem a ženou (Buskotte, 2008).

Dle Špatenkové lze domácí násilí vymezit jako bezprávně vynucenou nadvládu, prostřednictvím některého člena rodiny nad jiným členem či členy (Špatenková et al., 2011).

Domácí násilí lze chápat také ve smyslu narušení bezpečného prostoru, a to v nejužším slova smyslu, kdy je uplatňování a převaha moci nad druhou osobou přítomna v každodenním životě (Cimrmannová, 2013).

Bílý kruh bezpečí definuje domácí násilí jako: Násilí fyzické, psychické či sexuální mezi blízkými osobami, k němuž z pravidla dochází opakovaně v jejich soukromí, a tak skrytě mimo možnou kontrolu veřejnosti. Intenzita násilného chování se často stupňuje a vede tím ke ztrátě schopností včas násilné incidenty zastavit a efektivně narušený vztah vyřešit (bkb.cz, 2009).

Rada Evropy v roce 1985 definovala domácího násilí jako chování v rodině, které zahrnuje jakýkoliv čin, popřípadě opomenutí spáchané v rámci dané rodiny některým, z jejích členů, které hanobí život a duševní, tělesnou či svobodnou integritu jiného člena rodiny (Bělík et al., 2017).

České trestní právo termín domácí násilí nezná, ale řeší obecně násilí mezi osobami žijícími ve stejné domácnosti. Od roku 2004 soud může potrestat podle § 215a trestního zákona toho:

1. Kdo týrá osobu blízkou či žijící s ním ve stejné domácnosti, a to odnětím svobody až na tři léta.

2. Odnětím svobody na dvě až osm let toho, kdo

a) spáchá uvedený trestný čin v odstavci 1 zvláště surovým způsobem či jej spáchá na více osobách, nebo

b) pokračuje-li dotyčný v páčání tohoto činu po delší dobu (Bednářová et. al., 2009).

1.1 Historie

Problematika domácího násilí stála ještě v minulém století mimo zájem odborníků i veřejnosti, avšak případy domácího násilí se samozřejmě vyskytovaly, ale řešily se teprve tehdy, až nabyly znaků trestného činu (Čírtková, 2008). Domácí násilí, bylo po dlouhou dobu ignorováno a bylo dokonce považováno za tolerovaný nebo dokonce přijatelný společenský jev (Jellali, et al., 2015). U Ševčíka a Špatenkové se můžeme dočíst, že domácí násilí bylo dlouhou dobu považováno za tabu, a že v dobrých rodinách se nic takového přece neděje (Ševčík et al., 2011). Snaha učinit ze soukromého problému problém veřejný výrazně vstupuje do společenského povědomí v sedmdesátých letech dvacátého století, a to zejména v USA, kdy začaly otevřeně o zneužívání, týrání a znásilňování v intimní rodině otevřeně hovořit ženy, které tímto peklem prošly (Voňková, 2008).

Zimmelová et al. (2007) uvádějí, že před rokem 1989 nebylo násilí mezi partnery v ČSR vůbec předmětem veřejné diskuze. Teprve po již zmíněném roce se v tehdejších Československu začalo veřejně mluvit o fenoménu domácí násilí, který se stal specifickým jevem, o němž se začaly zajímat určité organizace a vědní obory jako např. sociologie (Buriánek, 2013). První organizace, které se zaměřily na pomoc obětem domácího násilí v ČR se postupně objevovaly až v průběhu 90. let minulého století, a kromě přímé pomoci klientům se zaměřovaly také na šíření osvěty mezi veřejností (Zimmelová et al., 2007). Na přelomu 20. století byly v ČR realizovány první

sociologické výzkumy zahrnující oblast násilí v partnerském vztahu a postupně díky nim došlo i ke změně legislativy. Avšak dle Špatenkové je násilí páchané v rodině stále podceňované téma (Špatenková et al., 2011).

1.2 Znamky domácího násilí

Mezi charakteristické znaky domácího násilí můžeme zařadit opakovatelnost a dlouhodobost, jasně dané a neměnní se role aktérů, postupnou eskalaci útoků či neveřejnost (Špatenková et al., 2011).

- **Opakovatelnost a dlouhodobost**

Domácí násilí má svou historii, a proto za něj nelze považovat ojedinělý incident, který může napáchat vážné důsledky (Střílková, 2009). Ale může to být varovný signál pro jeho začátek (Buskotte, 2008).

- **Jasně dané a neměnní se role**

Domácí násilí není vzájemný spor, hádka či vzájemné napadání, kde by se postavení obětí a násilné osoby mohlo střídát (Ševčík et al., 2011). Ba naopak, role se během incidentů nemění a pachatel tak uplatňuje svou kontrolu a moc nad každodenním životem své oběti (Střílková, 2009).

- **Postupná eskalace**

Násilné chování lze charakterizovat rostoucí intenzitou útoků, které obvykle začínají drobnými atakami proti lidské důstojnosti. K těmto zprvu drobným útokům, se zpravidla přidává agresivní chování proti zdraví člověka, které může v konečném stádiu vyústit jako život ohrožující (Střílková, 2009).

- **Neveřejnost**

Tendence domácího násilí je zpravidla spojena se snahou skrýt jej před veřejností (Čírtková, 2007) Obvykle probíhá za zavřenými dveřmi domu či bytu v soukromí, a tak stranou mimo možnou kontrolu společnosti (Ševčík et al., 2011).

1.3 Druhy partnerského násilí

Existují různé formy domácího násilí, které jsou však často propojené. Domácí násilí se může vyskytovat v podobě fyzického, psychického, sociálního, ekonomického, sexuálního, ale i emocionálního násilí (Čírtková, 2008). Všechny výše uvedené formy násilí mají společný cíl – získat moc a plnou kontrolu nad druhým. Násilní jedinci tak používají nespočet taktik, aby tohoto cíle co nejlépe dosáhli (Ševčík et al., 2011).

- Fyzické násilí

Znamená použití fyzické síly k ohrožení či poškození druhé osoby s cílem přivodit oběti bolest a tělesné utrpení (Kotková, 2014). Fyzické (tělesné) násilí se objevuje v podobě fackování, škrábání, strkání, kopání, tahání za vlasy, pálení cigaretou, svazování a vytváření situace, které ohrožují zdraví i život druhé osoby (Špatenková a kol., 2011).

Stopy fyzického násilí jsou často zjevné (př. modřiny, odřeniny, zlomeniny), a proto je v porovnání s ostatními druhy domácího násilí relativně snadné jej dokázat (Kotková, 2014).

- Psychické násilí

Tato forma násilí je často označována jako neviditelné násilí, je totiž velmi obtížné jej dokázat (Čírtková, 2008). Nezanechává žádné evidentní stopy, jako jsou například odřeniny, oděrky, podlitiny či fraktury (Ševčík et al., 2011). U psychického násilí jde především o vyvolání duševní úzkosti nebo pocitu viny (Špatenková et al., 2011). Psychické násilí se projevuje ponižováním, obviňováním, zastrašováním, hrubými nadávkami, vyhrožováním fyzickým násilím, psychickým vydíráním (př. vyhrožování rozchodem či únosem dětí), omezováním svobodné vůle či zesměšňováním (zejména před jinými lidmi) (Kotková, 2014). Zbavit se následků psychického týrání je velice těžké, protože je založeno na opakovaném způsobování psychického traumatu, které zanechá dlouhodobé stopy (Wallace, 1996).

- Sociální násilí

Čírtková za sociální násilí považuje naprostou kontrolu a omezování sociálních kontaktů a sociální izolování oběti (Čírtková, 2008). Dle Ševčíka a Špatenkové násilník sleduje každíčký pohyb své oběti, chce vědět kam a s kým jde, co bude dělat, uděluje

zákazy, příkazy a vyhrožuje. Dle autorů agresor tímto chováním dosáhne brzy toho, že se jeho oběť postupně stahuje ze sociálních kontaktů a stane se zcela závislá na partnerovi (Ševčík et al., 2011).

- Ekonomické násilí

Špatenková uvádí, že za ekonomické násilí lze považovat odebrání prostředků či manipulaci s financemi ohrožené osoby, bránění výkonu zaměstnání, ničení majetku včetně osobních věcí (Špatenková a al., 2011). Conwayová popisuje, že někteří násilníci jsou schopni odpírat své partnerce i peníze na hygienické potřeby, aby ženu ponížili a zajistili si, že bude trávit nějaký čas v měsíci doma (Conwayová, 2007).

- Sexuální násilí

O sexuálním násilí se dá hovořit tehdy, je-li partnerka (partner) nucena k pohlavnímu styku či k sexuálním praktikám, se kterými nesouhlasí. (Špatenková et al., 2011). Dle Buskotte může mít sexuální násilí mnoho podob, a to od lehkého obtěžování až po těžké sexuální zločiny jako je znásilňování či zraňování při souloži. Autorka dále uvádí, že tato forma násilí je úzce spjata s představou, že lidé, kteří tvoří pár mají na sex se svým partnerem výhradní právo (Buskotte, 2008).

- Emocionální násilí

Násilník neustále kontroluje oběť v činnostech, kontroluje, s kým se stýká, kam chodí, snaží se oběť neustále zesměšnit, prohlašuje ji za blázna, vydírá ji či obviňuje v každé situaci a někdy jí může hrozit i odebráním dítěte (Střílková, 2009).

1.4 Cyklus domácího násilí

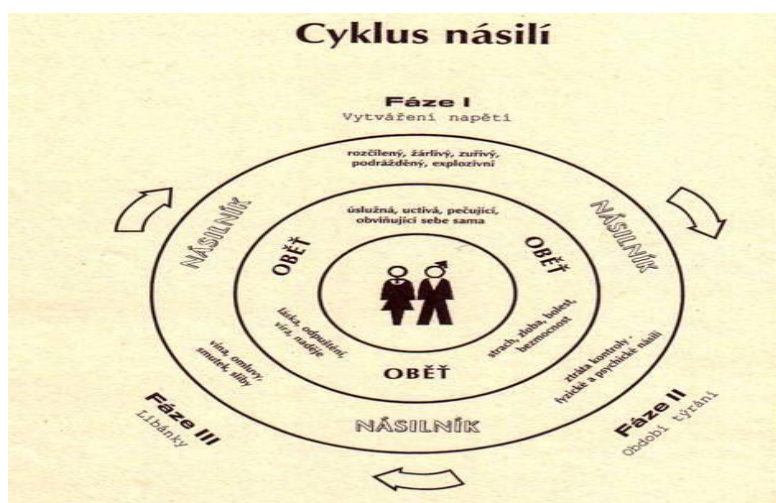
Kopecká (2015) uvádí, domácí násilí není jednorázový čin, jedná se o cyklicky opakované etapy, které mají svůj vývoj. Kotková (2014) dodává, že projevy násilí se často jeví jako velmi nenápadné a je těžké určit, kdy se násilí ve vztahu vlastně objevilo. Dále, dle autorky mohou být projevy pozornosti na počátku vztahu brány dokonce jako důkaz skutečné lásky a mohou se tak stát velmi příjemné (např. touha po trávení veškerého volného času pouze s partnerem, vyzvedávání z práce či mírné žárlení). Tyto projevy však mohou lehce přerůst v omezování partnera ve všem, co dělá. Teorii cyklu domácího násilí poprvé popsala Lenore Walkerová (Ševčík et al.,

2011). Tato teorie reflektuje skutečnost, že mnoho obětí zůstává v násilném vztahu velmi dlouhou dobu. (Marvanová - Vargová, 2008). Podle posledních výzkumu setrvávají ženy v násilném vztahu i desítky let.

Cyklus domácího násilí se odehrává ve třech odlišných fázích:

1. **Fáze narůstání tenze** – zahrnuje mírné incidenty (verbální agrese – nadávky či kritizování, facky apod.), u oběti se zvyšuje strach z možného násilí (Marvanová - Vargová, 2008). A tak se ohrožená osoba snaží odvrátit možnou budoucí eskalaci násilí tím, že násilné osobě často vyhoví ve všem, co si přeje, a bere na sebe vinu za to, jak se násilná osoba cítí (Kotková, 2014).
2. **Fáze násilí** – je charakteristická úplným propuknutím násilí, které nezahrnuje pouze podobu emociálního a psychického týrání, ale zahrnuje také fyzické násilí. Postupem času dochází ke strkání, mlácení, ale i popáleninám oběti. Útočník se v této fázi snaží získat úplnou moc nad druhým člověkem a ovládnout ho. Oběť tak zažívá velmi intenzivní pocity strachu, bezmoci a zoufalství (Ševčík et al., 2011).
3. **Fáze líbánek** – násilná osoba se za své chování snaží omlouvat, nosí oběti dárky, vyjadřuje lásku a lítost nad svým chováním a slibuje oběti, že se již nic nepodobného nebude nikdy víc opakovat (Kotková, 2014). Jsou však i případy, kdy se násilník oběti neomlouvá, ale své chování připisuje právě jí (Marvanová - Vargová, 2008).

Obrázek č. 1 (dchcb.cz)

1.5 Příčiny domácího násilí

Příčiny vzniku domácího násilí jsou stále otevřené a debatované otázky, na které není takřka možno najít jednoznačnou odpověď. Na vzniku násilí mezi partnery se může podílet více faktorů najednou.

Domácí násilí nedělá rozdíly mezi lidmi a může se přihodit komukoliv, kdekoliv, a to bez závislosti na věku, náboženství či společenském a pracovním postavení (Conwayová, 2007). Dle Levové se mohou jednotlivé případy domácího násilí od sebe diametrálně lišit, a tak není ani možné s jistotou identifikovat pravou příčinu jejich vzniku. Většinou se jedná o souhrn více znaků najednou (Levová, 2010).

První výzkumy, které se snažily příčiny domácího násilí vysvětlit byly původně založeny na jednofaktorových teoriích. A to sice na biologicko-genetické, psychologické a sociologické teorie domácího násilí (Ševčík et al., 2011).

Biologicko-genetické teorie – byly zaměřené pouze na vysvětlení obecných předpokladů pachatele, ale specifické situace domácího násilí vysvětlit nedokázaly (Čírtková, 2002).

Psychologické teorie – u této teorie převažuje názor, že násilné chování se zakládá na povahových vlastnostech člověka (stres, užití alkoholu či návykových látek) (Ševčík et al., 2011). Rozpačitost takových studií je však veřejnosti notoricky známá, a svádět tak příčiny domácího násilí na deprese, alkohol a excesy je už dnes teoretickým přežitkem (Čírtková, 2002).

Sociologické teorie – tyto teorie se v podstatě kryjí s feministickým přístupem a to proto, že zdroj násilí spatřují v uplatňování moci muže nad ženou (Čírtková, 2002 in Střílková, 2009).

Mezi další teorie příčin vzniku domácího násilí lze považovat také teorii D.G. Duttona, dle něj se na vzniku střetu mezi partnery podílejí makrosystémové, ekosystémové, mikrosystémové a ontogenetické příčiny (Střílková, 2009).

Makrosystémové teorie – domácí násilí je vyvoláno na základě nadvlády mužů, kteří mají v hierarchicky uspořádané společnosti vůdčí úlohu (Voňková, 2008).

Ekosystémové teorie – jedná se o působení formálních či neformálních struktur, kdy za příčinou násilí spatřujeme životní a sociální okolí jedinců př. nízký příjem, nezaměstnanost, nedostupné sociální sítě apod. (Střílková, 2009).

Mikrosystémové teorie – samotná rodina představuje mikrosystém uvnitř kterého mohou vzniknout situace a okolnosti podněcující vznik domácího násilí (Ševčík et al., 2011). Mezi tyto okolnosti můžeme řadit obtížné uplatňování sociální kontroly, neformální právo ovlivňovat život členů rodiny a znalost druhého partnera s tím, že partneri vědí, co si mohou dovolit, vědí, jak zranit či partnera utiшит, znají partnerovo reakce na běžné a zátěžové situace (Voňková, 2008).

Ontogenetická teorie – přihlíží k charakteristikám pachatele, oběti i k jejich vnímané interakci (Čírtková, 2002 in Střílková, 2009).

1.5.1 Rizikové faktory podmiňující vznik domácího násilí

- nerovnost pohlaví
- mladší věk (20 – 35)
- etnické otázky
- nezaměstnanost
- chudoba
- nesezdané soužití
- nízké vzdělání
- skutečnost, že partner/partnerka vyrůstali v násilných rodinných vztazích (Gjuričová et al., 2004 in Marvanová-Vargová 2008)

1.6 Aktéři domácího násilí

Dle Kotkové jsou za aktéry domácího násilí považovány: osoba ohrožená, osoba násilná a děti, případně další členové domácnosti, kteří mohou vystupovat v roli svědků. Dále autorka uvádí, že násilí může být mířené přímo na děti, eventuálně mohou být i ony mohou osobou násilnou (Kotková, 2014).

1.6.1 Osoby ohrožené domácím násilím

Osobou ohroženou domácím násilím se může stát takřka kdokoliv, a to bez ohledu na pohlaví, finančního zabezpečení, postavení ve společnosti či vzdělání (Kotková, 2014).

Podle statistiky výzkumů se odhaduje, že ze 100 obětí partnerského násilí je dnes 90 žen a 10 mužů (Daligand, 2014). Avšak získat přesná čísla o tom, kolik žen/můžu trpí domácím násilím je těžké, jelikož ne všechny případy jsou ohlášeny na policii, a tak jsou čísla založená na statistikách značně podhodnocena (Conwayová, 2007).

K nejčastějším obětem domácího násilí patří ženy. Dle statistik se DN děje nejvíce mezi mužem a ženou v partnerském vztahu (manžel X manželka, druh X družka) (Ševčík et al., 2011).

Dá se říci, že vše nasvědčuje tomu, že typickou obětí domácího násilí je žena. Zde se nabízí otázka je-li, možné, aby i žena dokázala týrat muže? Podle Buriánka (2014) se jedná pouze o zanedbané téma, jelikož existují dokazatelné materiály, o tom, že i muž může být obětí DN. Muž jako oběť patří do latentní skupiny. (Řehoř, 2004) Muži jsou oběťmi domácího násilí pouze ve 2–5 %. O násilí na mužích máme velice málo důkazných materiálů, jelikož málokterý muž veřejně přizná, že je svojí ženou týrán (Acorus, 2011).

Jednou skupinou, ohroženou násilím jsou také děti, které se stávají obětí násilí v rámci rodiny. Děti jsou často „jen“ svědky domácího násilí, ale i to může vést k závažné traumatizaci. A lze tak konstatovat, že dětská přítomnost u domácího násilí je vysoce ohrožující a narušuje tak tím jejich zdravý vývoj (Acorus, 2011).

Další skupinou, která je ohrožená domácím násilím jsou senioři. Dle Špatenkové a Skalické senioři představují pro odborníky dosud opomíjenou skupinu, která je vystavena hrozbě domácího násilí. Autorky dále uvádějí, že oficiální statistiky případů násilí na seniorech ukazují pouze malou incidenci tohoto patologického jevu, protože samotní senioři danou skutečnost většinou skrývají, jelikož se za ní mnohdy stydí nebo ji kvůli nemoci (demence) nejsou schopni rozpoznat či ohlásit (Ševčík et al., 2011).

Domácí násilí se nevyhýbá nikomu a jeho obětí můžou být i členové různých minorit jako je například LGBT (osoby s nestandardním sexuální zaměřením). Špatenková a Hunt uvádějí, že násilí na LGBT nepáchají pouze jejich partneři, ale mnohdy se na těchto osobách dopouštějí násilí jejich rodiče či další příbuzní. Podle autorů, má toto násilí obvykle podobu např. nucené návštěvy psychiatra, vynucený vztah s opačným

pohlavím či snaha jakýmkoliv způsobem dostat z těchto osob jejich orientaci (Ševčík et al., 2011).

Nesmíme však opomenout fakt, že mezi osoby ohrožené domácím násilím patří také osoby zdravotně postižené. Násilí páchané na těchto osobách je lehké utajitelné a neexistují o něm žádné statistiky. Dle Acorusu jsou zdravotně postižení jedinci velmi zranitelnou skupinou, protože jsou ve většině případů odkázáni právě na péči násilné osoby a díky svému handicapu se ne vždy dokáží bránit (Acorus, 2011).

1.6.2 Pachatel domácího násilí

Bílý kruh bezpečí uvádí, že u většiny trestných činů převažují zprávy o pachatelích nad letitými poznatky o jejich obětech, ale u domácího násilí je tomu přesně naopak. Zatím se bohužel ví mnohem více informací o obětech domácího násilí než o jeho pachatelích (bkb.cz.). A tak se o možné charakteristice pachatele domácího násilí můžeme jen domnívat. Dle Střílkové, znají přesný popis pachatele DN pouze osoby, které s násilníky žily či dokonce žijí. Dále autorka uvádí, že se s charakteristikou pachatele domácího násilí můžeme blíže seznámit díky poznatkům pomáhajících organizací o chování násilných mužů např. při jednání v soudních síních (Střílková et al., 2009).

1.6.2.1 Muž jako násilná osoba

Domácího násilí se nejčastěji dopouštějí muži, jenž:

- vyrostli v domácnosti založené na násilí
- jsou žárliví a mající majetnické sklony
- uznávají rozdělení genderových rolích
- vykazují problematické sexuální chování
- projevují násilnické sklony
- chovají se jako malé děti
- nedokáží převzít zodpovědnost
- mají dvojí tvář (Ševčík et al., 2011).

Buskotte (2008) uvádí, že valná část agresorů má nízké sebevědomí, trpí pocitem nedocenění, často obviňují za své chyby ostatní a odmítají na sebe brát jakoukoliv větší zodpovědnost.

1.6.2.2 Ženy jako násilné osoby

Skutečnost, že by mohla být násilnou osobou žena se jeví jako nepravděpodobná, veškeré výzkumy do devadesátých let totiž shodně potvrzují, že obětmi domácího násilí jsou v 92 – 98 % ženy. Tato skutečnost dostává začátkem jednadvacátého století jiný obraz, a to díky sofistikovanějším studiím, které zpochybňují jednosměrnost domácího násilí (bkb, 2009).

Ševčíka a Špatenkové uvádějí, že ženy nejsou jen něžné bytosti, ale dokážou být kruté, násilné a dokáží figurovat téměř ve všech druzích domácího násilí. Zmínka ženy jako násilné osoby je nejčastěji spojena v souvislosti se selháním pečující role (Ševčík et al., 2011).

Násilné útoky ze strany žen by neměli být určitě podceňované, protože se lze domnívat, že muži mohou být napadáni stejně často jako ženy. (Ševčík et al., 2011) Násilné útoky ze strany žen jsou velmi často dobře promyšlené, zákeřné a dokáží ublížit nejen tělesně, ale i duševně (Čírtková, 2006).

Domácí násilí páchané na mužích se považuje za neprozkoumanou oblast, o které doposud nemáme mnoho konkrétních informací, a tak můžeme jen velice těžko odhadnout, kolik mužů se potýká s domácím násilím na vlastní kůži (Buskotte, 2008). Tuto skutečnost stěžuje také fakt, že většina mužů nerado veřejně přizná, že jsou svou ženou týráni právě oni.

1.7 Důsledky domácího násilí

Každý člověk, jenž zažil domácí násilí jej prožíval jinak. Ale ať už mělo násilí jakoukoliv podobu, zanechá následné trauma, na které se těžko zapomene. Důsledkem tohoto traumatu může být zhoršení chronických chorob, které představují velké riziko pro duševní zdraví (Daligand, 2014) V rodině, ve které se odehrává domácí násilí, nedochází jen k fyzickému ublížení oběti, ale po čase dochází také k poškození psychického zdraví trýzněné osoby a při dlouho trvajícím cyklu domácího násilí se oběť dostane do bezvýchodné situace, ze které není uniku (Kopecká, 2015). Buskotte (2008) uvádí, že až tři čtvrtiny postižených osob trpí vážnými psychickými poruchami, jejichž následky jsou deprese, sklíčenost, permanentní pocit strachu, poruchy spánku či úvahy o sebevraždě. Čírtková (2014) dodává, že následky domácího násilí později určují osobnost oběti.

Domácí násilí však postihuje i ostatní členy rodiny, kteří žijí v neustálém strachu, právě děti si často odnášejí špatný vzor budoucího života a nezřídka si hledají podobného partnera, a nepřipadá jim tak nenormální, že se k nim jejich partner chová stejně krutě jako např. otec k jejich matce.

Mnohé výzkumy potvrzují, že u oběti násilí se mohou časem projevit emoční poruchy či poruchy chování (Marvanová – Vargová, 2008). Domácí násilí má také za následek mnohé duševní choroby (Ferrari, 2014).

1.7.1 Syndrom týrané ženy

Autorkou toho termínu je Lenore Walkerová, jeho cílem bylo popsat důsledky násilí na prožívání oběti a pojmenovat širokou paletu psychických symptomů a vzorců chování, které jsou důsledkem přítomnosti dlouhodobého domácího násilí (Marvanová – Vargová, 2008).

Syndrom týrané ženy se skládá z poměrně bohatých projevů, v konkrétních případech se může jednat o symptomy zvýrazněné či naopak o symptomy ustupující do pozadí (Střílková, 2009).

Tento syndrom je dále definován na základě rozvoje psychických, fyzických a sociálních symptomů jako jsou deprese, nízké sebevědomí, izolace. Někteří autoři používají syndrom týrané ženy jako podkategorie posttraumatické stresové poruchy (Caraven, 2003 in (Marvanová – Vargová, 2008).

1.7.2 Posttraumatické stresové situace

Čírtková (2014) uvádí, že k typickým následkům týrání u obětí dlouhodobého domácího násilí patří takzvaná posttraumatická stresová porucha (PTSP). Tato porucha je uvedena i v katalogu nemocí a patří mezi nejznámější poruchy a syndromy u domácího násilí (Voňková, 2008).

Termín posttraumatická stresová porucha se používá jako označení úzkostného stavu, pro který je typický rozvoj po emočně těžké a stresující události, jenž svou závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost (Marvanová – Vargová, 2008). Rozvinutí PTSP hrozí u lidí, kteří zažili nebo pozorovali události, které zahrnovaly pocit hrozící smrti, vážného zranění nebo ublížení na zdraví vlastní či jiné osoby. Kvůli traumatickým efektům domácího násilí se postupem času u týraných osob vyvíjejí různé symptomy

posttraumatické stresové poruchy jako jsou, flashbacky, poruchy spánku (noční můry či agresivní sny) nebo poruchy příjmu potravy, dále není nic neobvyklého, že jedinci, kteří jsou vystaveni takto velkému traumatu jsou emociálně zcela vyčerpaní, ochromeni a vysílení (Ševčík et al., 2011).

O projevy této poruchy se začali poprvé zajímat lékaři, kteří se starali o veterány z 2. světové války. Dále pak se PTSP věnovali lékaři a výzkumníci věnující se zkoumání prožitků lidí bojujících ve Vietnamu. Až několik let poté přitáhlo feministické hnutí pozornost výzkumníků k další skupině hluboce postižených žen s traumatickými zkušenostmi, a to k ženám, které zažily domácí či sexuální násilí (Bednářová, 2009).

1.7.3 Stockholmský syndrom

Důsledek tohoto syndromu stále není v podvědomí společnosti rozšířen a mnoho lidí si myslí, že s domácím násilím vůbec nesouvisí.

Termín Stockholmský syndrom je používán k popisu pozitivních emočních vazeb oběti na pachateli (Namnyak, 2007). Tento jev popsal americký psychiatr Frank Ochberg v sedmdesátých letech minulého století, po bankovním přepadení ve Stockholmu (McCue, 2008). Syndrom se projevuje snahou zavděčit se a ztotožnit se s chováním násilníka, kdy se oběť snaží podvědomě chránit svůj život (Voňková, 2004 in Cimrmannová, 2013). Toto jednání by se mohlo zdát jako určitá strategie pro přežití, ale pouze v případě, že po osvobození by oběť, (vidí-li svou situaci objektivně) byla ochotna se svých sympatií k pachateli vzdát (Skalická, 2016).

Výše popisovaný jev se vyskytuje mnohem častěji u žen, které jsou dlouhodobou obětí násilí. Tento úkaz může přerůst až v zamilovanost (Voňková, 2008). Objevují se i případy, ve kterých se osoba násilná chová na přechodnou dobu ke své oběti laskavě, a tím oběť získává naději, že její agresor není tak zlý a věří, že se změní. Díky této skutečnosti jsou zaznamenány i případy, kdy oběť ve výpovědi uvádí, že agresivnímu chování svého partnera rozumí (Bednářová, 2009).

Podmínky vzniku stockholmského syndromu:

- ohrožení života
- přesvědčení oběti, že ze stávající situace není úniku
- izolování oběti od ostatních lidí
- pocíťování přechodné náklonosti oběti k pachateli (Voňková, 2004).

Přesný důvod vzniku syndromu zatím nebyl s určitostí definován. Avšak domněnky jsou takové, že při těžké stresové situaci vzniká nesoulad z ambivalentního vztahu, kdy člověk prožívá na jedné straně paralyzující strach a na straně druhé vnímá „pachatelovy lidské stránky“, což se velmi silně projevuje např. u domácího násilí, kdy oběť a pachatel sdílí jednu domácnost (Skalická, 2016)

1.7.4 Naučená bezmocnost

U obětí domácího násilí postupem času dochází k jevu, který je v literatuře uveden jako „naučená bezmocnost“. Jedná se o specifický důsledek týrání oběti, kterého si jako první povšiml M. Seligman (Hunt, 2000).

Naučená bezmoc představuje značné snížení schopnosti převzít moc nad svým životem a samostatně se rozhodovat v běžných situacích (Bednářová, 2009). Pro tento jev je typická lhostejnost a nečinnost, jakož to reakce na neovlivnitelnou situaci (Atkinson, 2003). Stav naučené bezmoci přichází postupně, po opakovaných a neúspěšných pokusech odejít nebo si zajistit pomoc. Jedinec tak získává zkušenost, že jakákoliv jeho reakce nevede k příznivému závěru, tj. k ukončení násilí. Oběť se tak stává pasivní a její emocionální stav se postupem přetváří na stav letargie, beznaděje a bezmocnosti. Nakonec se naučí v násilí nějak přežít, než by se vzniklou situaci snažila řešit nebo z ní dokonce uniknout (Ševčík, 2011).

1.7.5 Sebezničující zvládací strategie

Objevují se především u dlouhotrvajícího týrání v důsledku marných pokusů o ukončení násilí a dlouhodobého setrvání v dané situaci, během které může týraná osoba nabít dojmu, že není jiné možnosti, než ve vztahu setrvat a nějak přežít (Ševčík, 2011).

Sebezničující zvládací strategie zahrnuje následující jevy:

- Popírání útočnickovy viny – oběť se snaží partnera omlouvat a vinu za zneužívání přisuzuje jiným okolnostem
- Minimalizace následků – týraná osoba se snaží co nejvíce minimalizovat skutečné následky např. nevnímá vážnost situace či se snaží bagatelizovat svá zranění

- Popírání viktimizace – oběť vehementně popírá své zneužívání a pro svá zranění uvádí nepravdivé důvody, u tohoto jevu se mohou objevit i nejrůznější podoby disociace jako je necitlivost na bolest
- Odmítnutí jakékoliv možnosti záchrany – trýzněná osoba popírá jakékoliv možnosti pomoci a vnímá je jako nepoužitelné či neužitečné, patří sem i opakované návraty k násilnému partnerovi či úplné vymizení úvah o rozvodu s partnerem (Střílková, 2009).

1.8 Pomoc osobám ohroženým domácím násilím (Instituce zabývající se pomocí obětem domácího násilí v České republice)

1.8.1 Bílý kruh bezpečí

Jedná se o organizaci poskytující pomoc obětem (veškeré) trestné činnosti, prostřednictvím psychologického a právního poradenství. (Conwayová, 2007).

Co lze od kontaktu s Bílým kruhem bezpečí očekávat?

- bezpečný prostor a podporu při ventilaci svých oprávněných emocí (stud, ponížení, lítost, pocity viny aj.)
- obnovení pocitu bezpečí
- prověření základních potřeb (zdraví, bydlení, finance, zaměstnání aj.) či hledání potřebných zdrojů
- pomoc při zhodnocení aktuální situace, utřídění individuálních cílů
- srozumitelné informace o právech obětí trestných činů a rady, jak na tato práva dosáhnout
- stanovení priorit a prvních nezbytných kroků k nápravě škod, poradenství při hledání strategií (krátkodobých i dlouhodobých)
- informování o navazujících službách či doporučení nebo zprostředkování takové služby (bkb, 2009)

Pomoc BKB je poskytována prostřednictvím:

- Bezplatné nonstop linky 116 006 - pro oběti kriminality a domácího násilí
- Celostátní síť poraden BKB

- Intervenčního centra v Ostravě
- Centrály BKB v Praze
- Klíčových sociálních pracovníků (případových manažerů) pro zvlášť zranitelné oběti a pozůstalé
- Linky BKB 257 317 110 - nonstop pomoc obětem a svědkům trestných činů. (bkb, 2009).

1.8.2 ACOURS, z. ú.

Toto občanské sdružení poskytuje pomoc osobám, které jsou ohrožené domácím násilím. Organizace poskytuje odbornou pomoc, které směřuje k překonání nepříznivé sociální situace a k zpětnému začlenění klienta do běžného života (ACOURS, 2011).

Pomoc je poskytována pomocí:

- Azylového domu
- Odborného sociálního poradenství
- Krizové pomoci
- Poskytováním právních informací. (ACORUS, 2011)

1.8.3 ROSA – centrum pro ženy, z.s.

Jedná se o neziskovou organizaci specializující se na pomoc ženám jako obětem domácího násilí a jejich dětem. Organizace poskytuje odbornou sociální pomoc azylové bydlení s utajenou adresou obětí a jejich dětí. Prioritou tohoto spolku je bezpečí oběti (ROSA, 2014).

Cíle organizace:

- Zlepšení orientace žen ve svých právech
- Nalézt odvalu a schopnost k řešení nepříznivé situaci
- Snaha pomoci oběti pochopit cyklus násilí
- Posílit ochranu obětí domácího násilí před dalším násilím (ROSA, 2014)

1.8.4 DONA linka

Specializovaná celostátní služba telefonické krizové pomoci, určená osobám ohroženým domácím násilím. Organizace je v provozu od 11.9. 2001 (DONA linka, 2007).

Cíle organizace:

- Pomoci každému, kdo se cítí být ohrožen domácím násilím či je svědkem domácího násilí
- Poskytnout pomoc profesionálům, kteří při výkonu povolání přicházejí do prvního či opakovaného kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím (DONA linka, 2007)

Mezi priority organizace patří:

- Respekt k anonymitě klientů
- Garance vysokého standardu služeb
- Respektovat požadavek diskrétnosti (DONA linka, 2007)

1.8.5 proFem o.p.s.

Posláním organizace je poskytnout pomoc obětem domácího, sexuálního či jiného násilí formou odborného právního a sociálního poradenství.

Mezi hlavní činnosti organizace dále patří:

- vydávání poradenské a informační publikace pro veřejnost v oblastech, ve kterých dochází k porušování lidských práv, se zaměřením na domácí násilí
- pořádání konferencí, workshopů a školení pro laickou i odbornou veřejnost
- upozorňování společnosti na problematické oblasti, ve kterých dochází k domácímu násilí či jiným formám násilí, a to formou veřejných prohlášení
- spolupráce s veřejnými médii, za účelem poukázání na problematické oblasti v tématu domácího násilí

- poskytnutí přímého poradenství a podpory osobám ohroženým domácím násilím,
- aktivní spolupráce s jinými (nejen) ženskými iniciativami a organizacemi z České republiky a ze zahraničí na těchto problémech (proFem, 2019)

1.9 Právní rámec domácího násilí v České republice

Proti veškerým formám násilí chrání náš právní řád oběti násilných činů hlavně Ústavou č. 1/1993Sb. a Listinou základních práv a svobod č. 2/1993SB., dále zákonem trestním č. 40/2009 Sb. v platném znění, dále pak přestupkový zákon č.200/1990Sb.v platném znění a zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb., zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí v platném znění, jakož i některá ustanovení o vykázaní ze společně obývaného obydlí dle policejního zákona anebo předběžná opatření o zákazu vstupu do společného obydlí dle občanského soudního řádu (ROSA, 2014).

V českém právu nebyl do roku 2007 pojem domácí násilí vůbec definován. A tak lze konstatovat, že se situace ohledně osob ohrožených domácím násilím tímto rokem výrazně změnila. Od 1.1.2007 totiž nabývá platnosti zákon č.135/2006 Sb. (zákon na ochranu před domácím násilím) kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím (Marvánová – Vargová, 2008). Přijetím tohoto zákona se ČR zařadila mezi ostatní státy Evropské unie, které mají ve svém právu komplexně upravenou ochranu osob ohroženým domácím násilím (Špatenková et al., 2011).

Zákon na ochranu před domácím násilím je postaven na třech pilířích, které zajišťují jeho vyváženost:

- Novelizovaný zákon o Policii ČR v § 21 opravňuje policii k vykázaní násilné osoby, a to na dobu 10 dnů nebo k uložení zákazu vstupu k ohrožené osobě. (Voňková, 2008) Cílem tohoto paragrafu je zamezení násilí v rodině či ve společném obydlí (Střílková, 2009).
- Intervenční centra – zde osobě ohrožené domácím násilím poskytují pomoc odborně proškolení sociální pracovníci, a to především v době vykázaní pachatele, poskytují psychologickou podporu, sociálně právní pomoc a dostatek informací pro osoby, které se rozhodly pro změnu v životních krocích,

dále zprostředkovávají pomoc ohledně dalších pomáhajících služeb a snaží se koordinovat spolupráci mezi institucemi, jenž se podílí na ochraně osob ohrožených domácím násilím (Voňková, 2008).

- Nové předběžné opatření – tento pilíř lze chápat jako občanskoprávní řešení situace ohrožené osoby, která se může obrátit na soud se žádostí na předběžné opatření, díky němuž by ohrožující osoba byla nucena opustit byt a jeho okolí ve stanovené době (Střílková, 2009). Předběžnému opatření nemusí předcházet vykazání policií a lze jej za stanovených podmínek prodloužit na celý 1 rok (Voňková, 2008).

Zákonem č.135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím neobsahuje samostatná ustanovení, ale díky němu se novelizují další zákony (Střílková, 2009). Mezi novelizované zákony patří: zákon č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 100/1988., o sociálním zabezpečení či zákon 114/1988., o působnosti orgánu České republiky v sociálním zabezpečení (Ševčík, 2011).

2 Cíl výzkumu a hypotézy

2.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu bakalářské práce bylo zjistit postoje a názory obyvatelů města Březnice na oběť domácího násilí. Cíl byl vymezen z důvodu stálého tabuizování problematiky a z důvodů porovnání, jak tuto problematiku vnímají obyvatelé malého a velkého města.

2.2 Hypotézy

H1: „Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí pozitivně“.

H2: „Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako submisivní“.

H3: „Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako hloupou“.

2.3 Operacionalizace pojmů

Oběť domácího násilí - je definována v §2 zákona č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů: „Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma, nebo na jejíž úkor se pachatel obohatil.“ (ACORUS, 2016, str. 25)

Obyvatel/é – jedná se o termín označující soubor lidí, kteří společně žijí na určitém území (obec, kraj, stát). Obvykle je obyvatelstvo složeno z jakéhokoliv etnika či národů (ČSÚ, 2001).

Březnice – město s 3546 obyvateli, které se svou polohou nachází na prahu Středočeského kraje (Březnice, 2019).

3 Metodika výzkumu

Pro výzkum v bakalářské práci byla použita metoda kvantitativního výzkumu, pro jehož podklad jsem využila terénní šetření formou dotazníků s využitím sémantického diferenciálu, který Průcha (2012) uvádí jako jednu z nejlepších technik pro sledování postojů a názorů ve společnosti.

Dle Chráska (2016) je sémantický diferenciál metoda, jenž umožňuje měřit individuální a psychologické významy daných objektů u jednotlivých osob. Prostřednictvím této metody je možné získat určitý počet dat s nimiž poté lze vytvářet velké množství analýz. Principem sémantického diferenciálu je měření individuálních pojmů, kdy je obvykle zadán seznam dvojic přídavných jmen v opačném významu (těžký X lehký), mezi nimiž je vložena pětibodová hodnotící škála (může být i sedmibodová), na kterou respondenti zaznamenají, k jakému protikladu se přiklání jejich názor (Průcha, 2014). Výsledky, které získáme sémantickým diferenciálem se vyhodnocují prostřednictvím tzv. faktorové analýzy, jejíž výsledkem je extrakce několika hypotetických proměnných (Urbánek, 2002). Machková (2009) uvádí, že tuto metodu lze považovat za celkem jednoduchý vědecký postup.

Kvantitativní výzkum se soustřeďuje na dostatečně velký počet respondentů, tak aby jeho rozsah byl schopný charakterizovat reprezentativní vzorek, přičemž, k popisu názorů a postojů daného segmentu volí co nejvíce objektivní postup. Hodnoty, které během výzkumu získáme, jsou statisticky zpracované, a my se tak dostaneme k velmi přehledným výsledkům grafické či číselné podoby (Foret et al., 2005). Pro kvantitativní výzkum jsou charakteristické rysy jako: operacionalizace, kauzalita, nezávislost, generalizace, redukcionismus a průřezová analýza. (Olecká et al., 2010) Dotazníkové šetření, se dá do jisté míry považovat za náhradu strukturovaného rozhovoru, avšak oproti němu, má dotazníkové šetření jednu velkou výhodu, a to velké pokrytí vzorku, který jsme si pro svůj výzkum vybrali. Mezi nevýhody tohoto šetření můžeme zařadit nízkou návratnost, jenž může značně ohrozit konečné výsledky prováděného výzkumu (Vojtíšek, 2012).

3.1 Charakteristika výběrového souboru

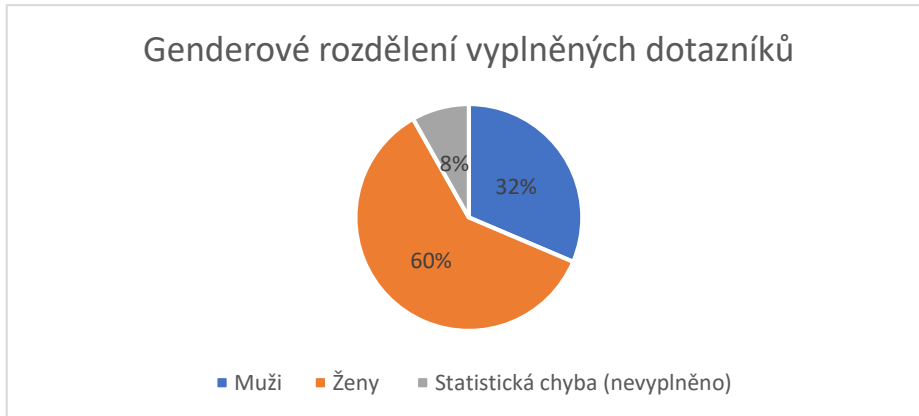
Základní soubor cílové skupiny výzkumu je tvořen obyvateli města Březnice, ze kterého byl vybrán reprezentativní vzorek 500 respondentů.

Dotazníkové šetření bylo uskutečněno od 28. 2. 2019 do 22. 3. 2019 na území města Březnice a přilehlých obcí, které patří, pod již zmiňované město. Konečné číslo z 500ti oslovených respondentů činí 458 osob (91,80 %), přesněji 309 žen a 149 mužů, jelikož 42 osob nedoručilo dotazník zpět. Distribuce dotazníků probíhala za pomoci zaměstnanců MěÚ Březnice. Tato organizace byla vytyčena jako sběrné místo, jelikož se jedná o místo velké fluktuace obyvatelstva Březnice.

4 Výsledky

4.1 Grafické znázornění výsledků uskutečněného dotazníkového šetření u obyvatelů města Březnice.

Graf č. 1 znázornění pohlaví respondentů

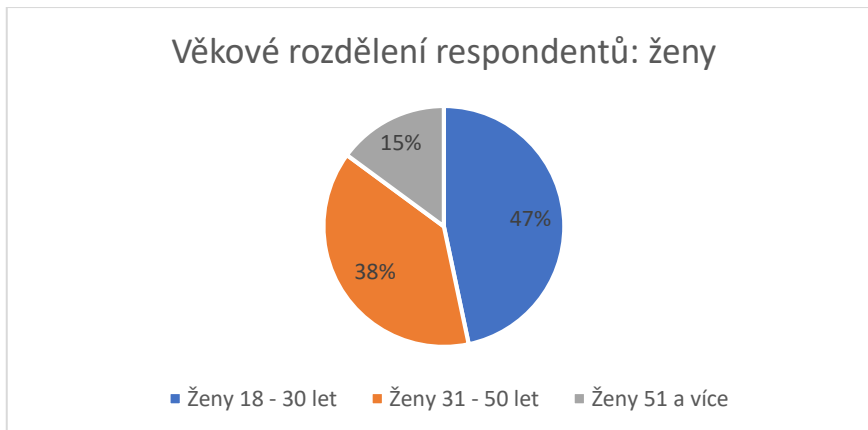

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf č. 1 popisuje provedený výzkum, jehož se zúčastnili obyvatelé města Březnice. Celkové číslo dotazovaných obyvatel bylo 500 osob. Z původních 500ti rozdaných dotazníků se 42 (8 % - statistická chyba) nevrátilo a konečná návratnost činila číslo 458 vyplněných dotazníků. Z výše uvedeného grafu tedy jasně vyplívá skutečnost, že skupinu respondentů z velké části tvořili ženy, kterých bylo 309 (60 %), mužů se účastnilo jen 149 (32 %).

Graf č. 2 Rozdělení respondentů podle věku

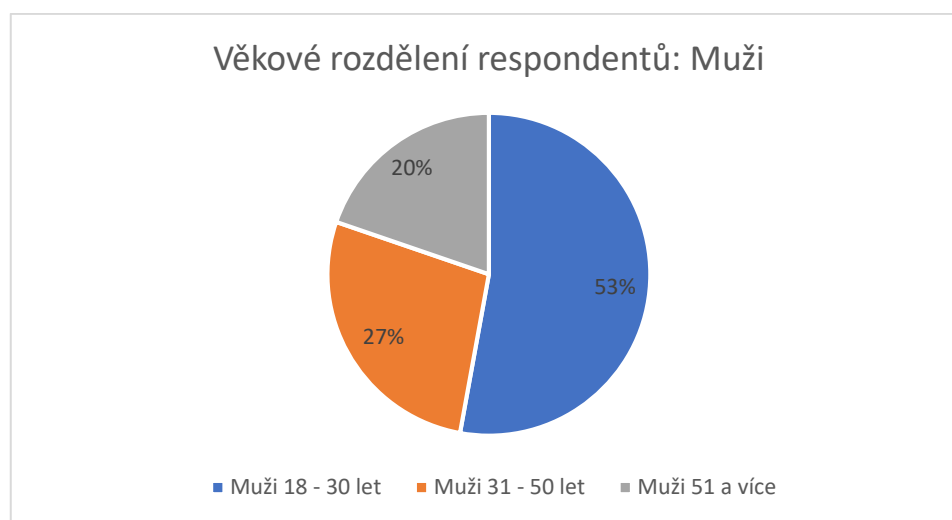

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf č. 2 znázorňuje počet respondentů ženského pohlaví rozděleného dle věku. Nejvíce zastoupena je skupina žen ve věku od 18 – 30 let, bylo jich 145 (47 %), druhá nejpočetnější část respondentů v pohlaví žen činila číslo 118 žen (38 %), tato skupina je zastoupena ženami ve věku od 31 – 50 let, výrazně méně se výzkumu účastnili ženy ve věku 51 let, tedy 46 (15 %) žen.

Graf č. 3 Věkové rozdělení respondentů - muži

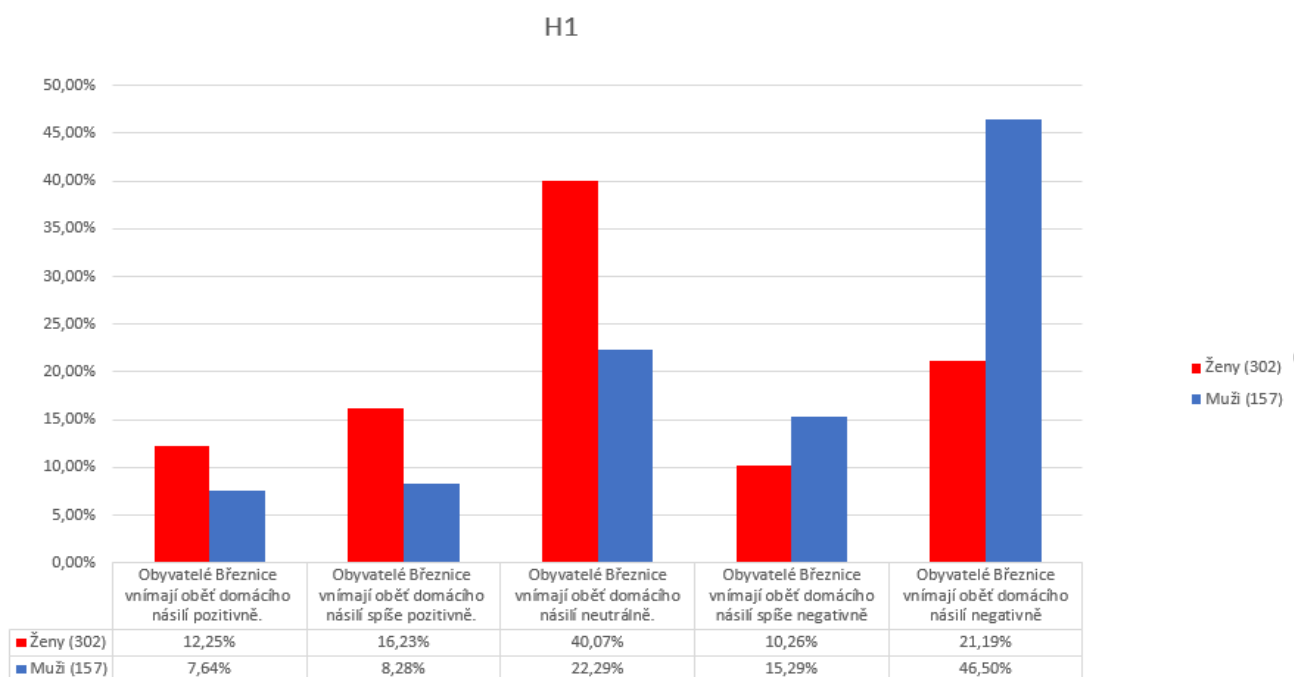

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf č. 3 popisuje kolik respondentů mužského pohlaví se účastnilo šetření. Tito muži jsou rozdělení podle věku. Nejvíce na dotazník odpovídali respondenti ve věku 18 – 30 let. Celkové množství těchto účastníků činilo číslo 79 (53 %). O něco méně bylo dotazovaných ve věku od 31 – 50 let, a to 42 (27%). Poslední věková skupina mužských respondentů tvoří pouze 28 osob (20 %).

Graf č. 4 Zda respondenti vnímají oběť domácího násilí pozitivně/negativně

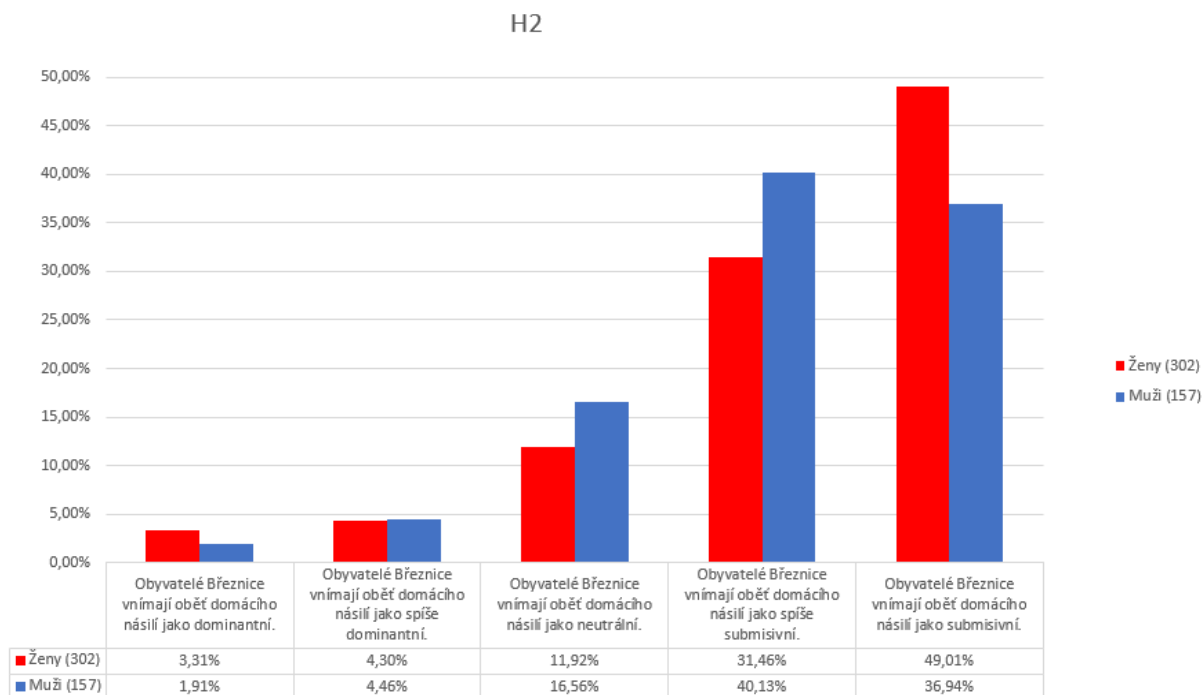

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf č. 4 se soustředí na hypotézu H1, a to, vnímají-li obyvatelé města Březnice oběť domácího násilí pozitivně či negativně. Když svou pozornost zaměříme na odpovědi číslo 1 (oběť je vnímána pozitivně) a odpověď číslo 5 (oběť je vnímána negativně), zjistíme, že hodnocení mužů a žen je v celku rozdílné. Převážná většina dotazovaných žen 121 (40,07 %) se přiklání spíše k neutrálnímu postoji, oproti mužům, kteří zastávají názor jiný, jelikož z celkového počtu 149 dotazovaných mužů, jich 73 (46,50 %) odpovědělo, že oběť vnímají negativně. Pokud svou pozornost zaměříme na levý začátek grafu číslo 4, uvidíme, že pouze 37 (12,25 %) žen vnímá oběť domácího násilí pozitivně. Pozitivně oběť vnímá i 12 (7,64 %) mužů.

Graf č. 5 Zda respondenti vnímají oběť domácího násilí jako dominantní/submisivní

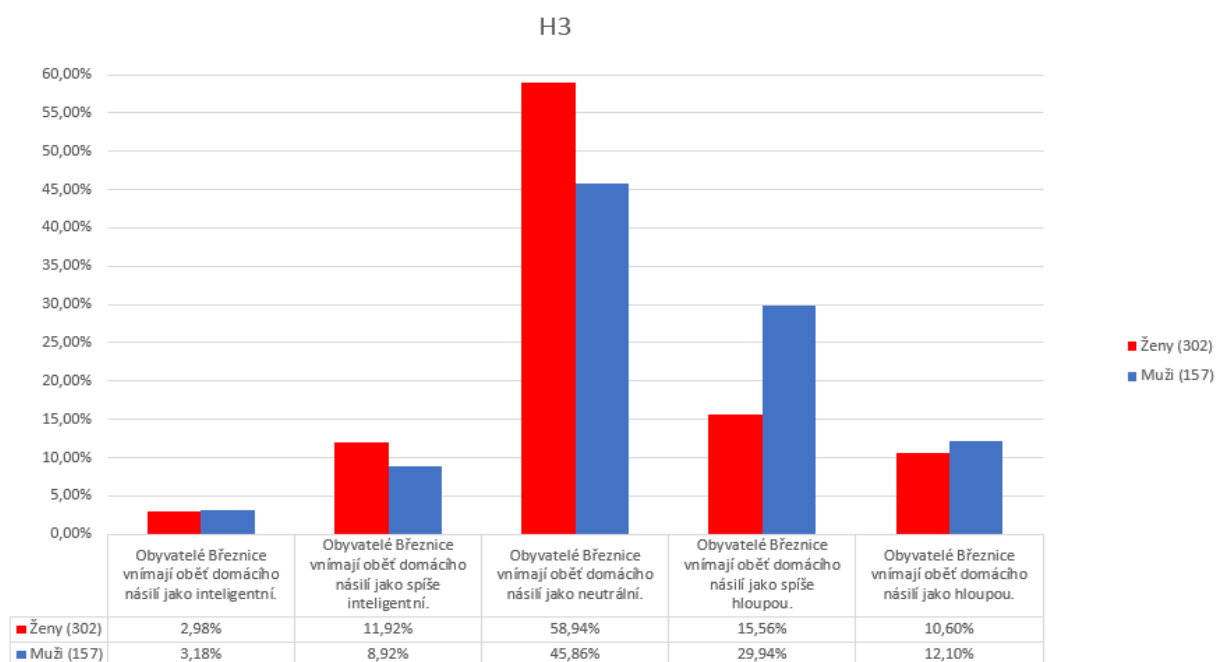
Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf č. 5 zachycuje hypotézu H2, tedy vidí-li respondenti města oběť jako dominantní nebo submisivní. Podíváme-li se na výše uvedený graf, zjistíme, že 148 (49,01 %) žen z 309 dotazovaných se shodlo a v šetření uvedlo, že oběť vnímají jako submisivní. Pokud se zaměříme na otázku číslo 4 (obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako spíše submisivní) uvidíme, že i zde převažuje celkem vysoké procento žen 31,46 % (95) které spolu souhlasí a přiklání se k názoru, že oběť DN určitě není typ člověka, který by jevil dominantními znaky osobnosti. U hypotézy H2 je zajímavá skutečnost, že odpovědi mužů i žen jsou téměř totožné. Ze 149 dotazovaných mužů jich 63 (40,13 %) odpovědělo, že oběť vnímají spíše jako submisivní. Na otázku číslo 5 (obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako submisivní) odpovědělo 58 (36,94 %) mužů z celkového počtu dotazovaných.

U hypotézy číslo 2 je více než patrné, že se obyvatelům města jeví oběť domácího násilí spíše submisivním dojmem.

Graf č. 6 Zda respondenti vnímají oběť domácího násilí jako inteligentní/hloupou

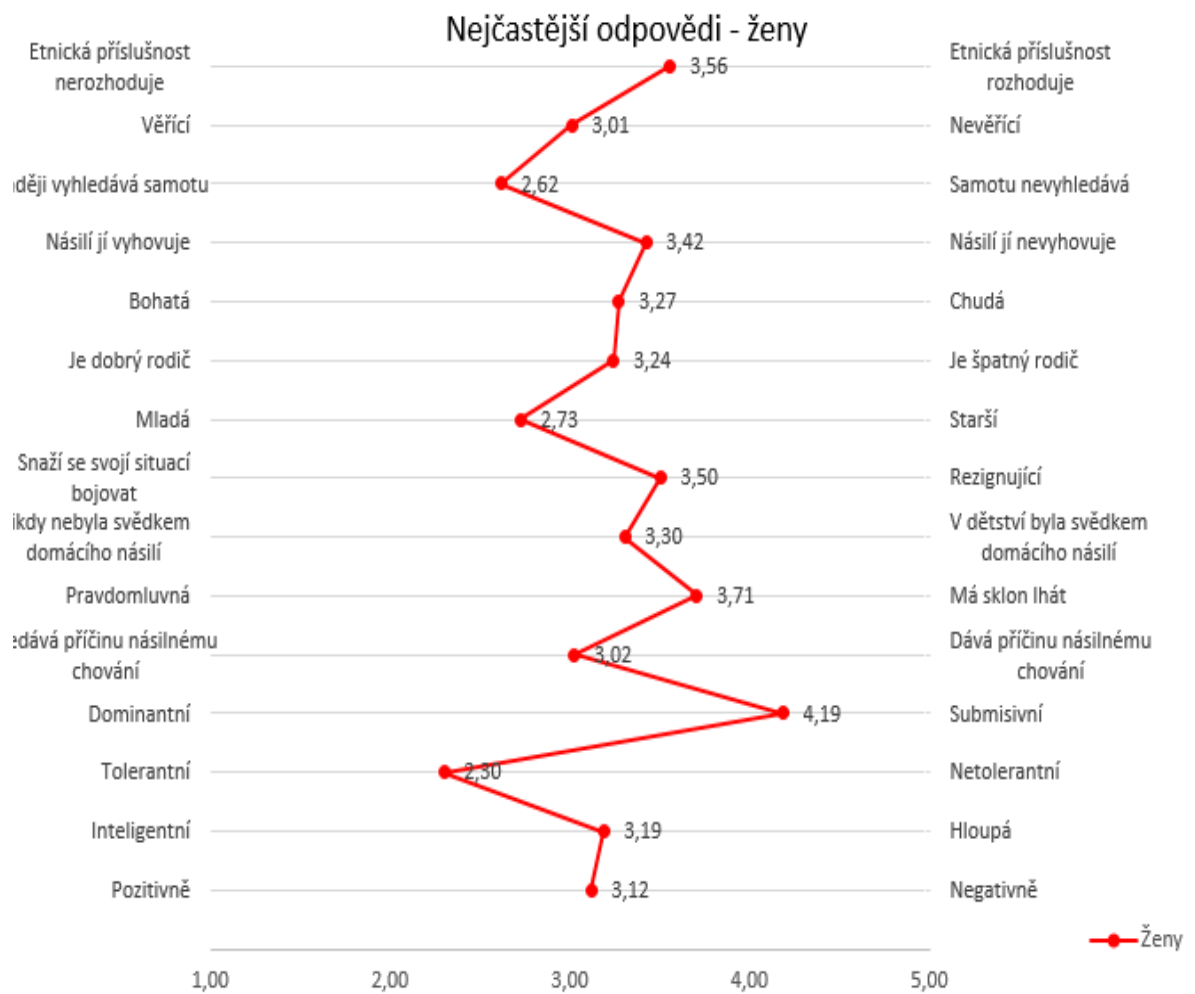

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf č.6 vyobrazuje hypotézu H3, tedy vnímají-li dotazovaní obyvatelé města oběť DN jako inteligentní či hloupou. Na tuto otázku odpovědělo 178 (58,94 %) žen neutrálně. Téměř stejně odpovídali u této otázky i muži, ze 149 se jich 72 (45,86 %) přiklání k názoru, že oběť vnímají spíše neutrálně. Když se podíváme na otázku č. 4 (Obyvatelé města Březnice vnímají oběť domácího násilí jako spíše hloupou) zjistíme, že se jedná o druhou nejčastější odpověď jak u mužů, tak u žen. 47 (15,56 %) žen, ale i 47 (29,94 %) mužů vnímá člověka postiženého domácím násilím jako osobu spíše hloupou. Pokud zaměříme naši pozornost na otázky číslo 1 a 5 uvidíme, že tuto možnost zvolilo jen malé procento dotazovaných respondentů. Na otázku č. 1 odpovědělo pouze 9 (2,98 %) žen a 5 (3,18 %) mužů a u otázky č. 5 32 žen a 19 mužů. Je tedy více než evidentní, že se obyvatelé města přiklání k neutrálnímu postoji.

Graf č. 7 Pohled žen na oběti domácího násilí

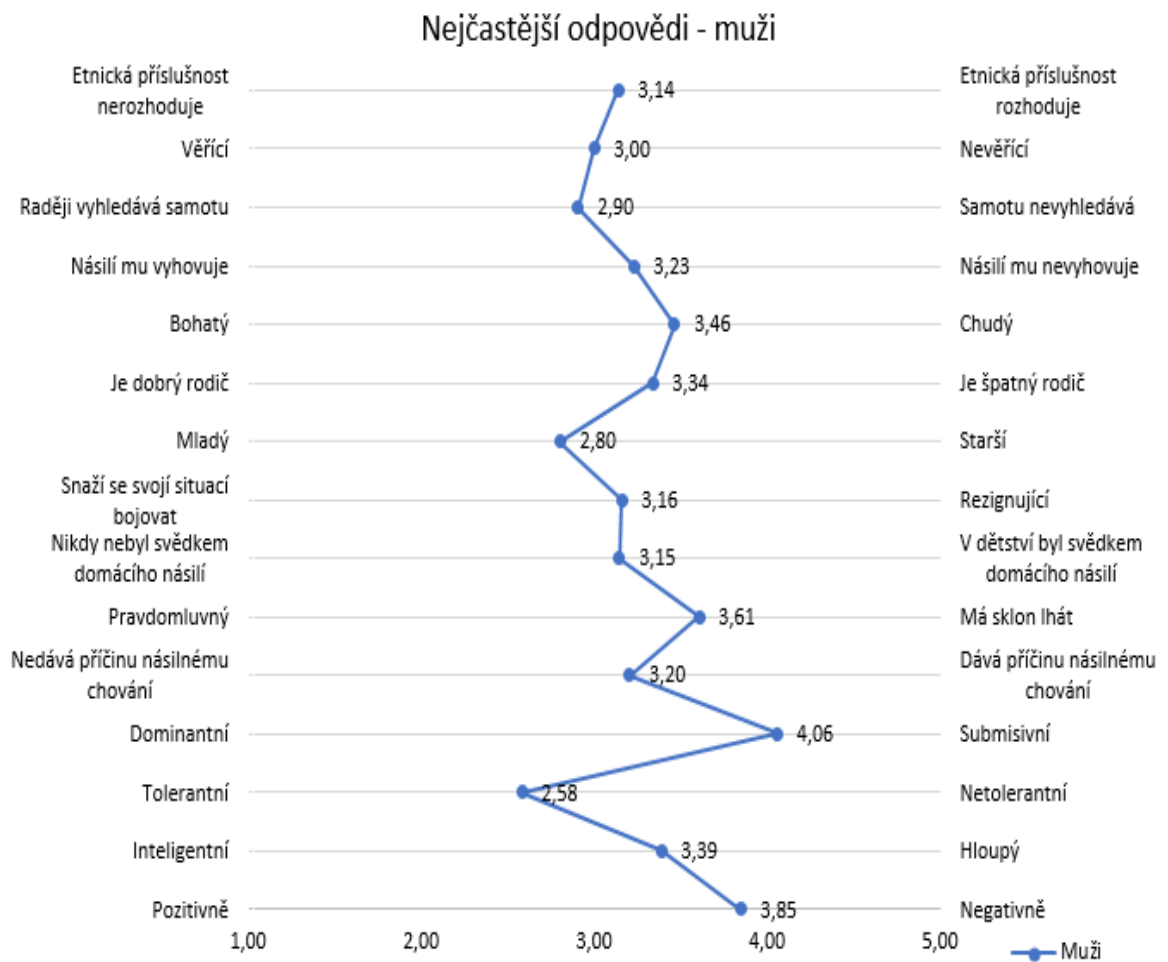

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf číslo 7 znázorňuje nejčastější odpovědi, které volili ženy během dotazníkového šetření.

Graf č. 8 Pohled mužů na oběti domácího násilí

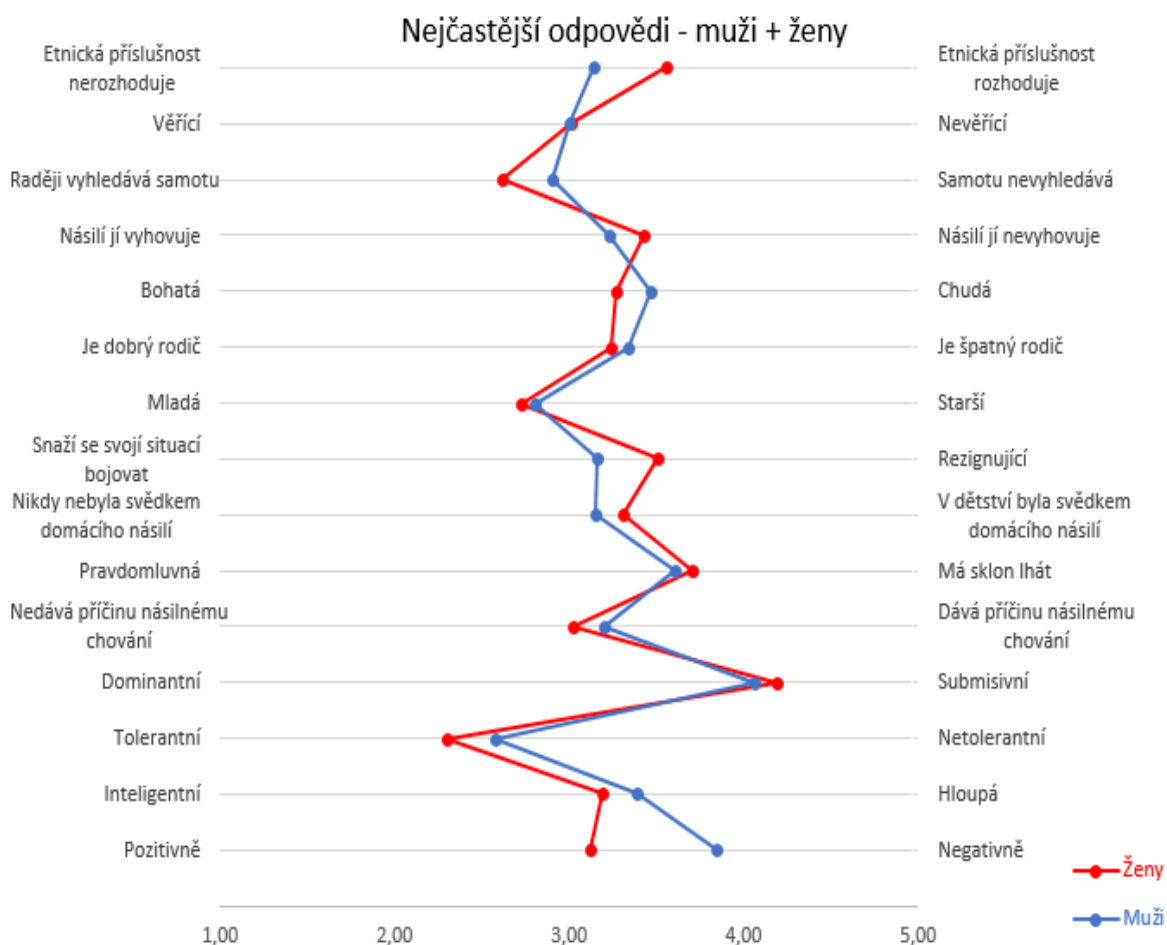

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf číslo 8 zobrazuje nejčastější odpovědi u mužů při sběru dat.

Graf č. 9 Pohled mužů a žen na oběti domácího násilí

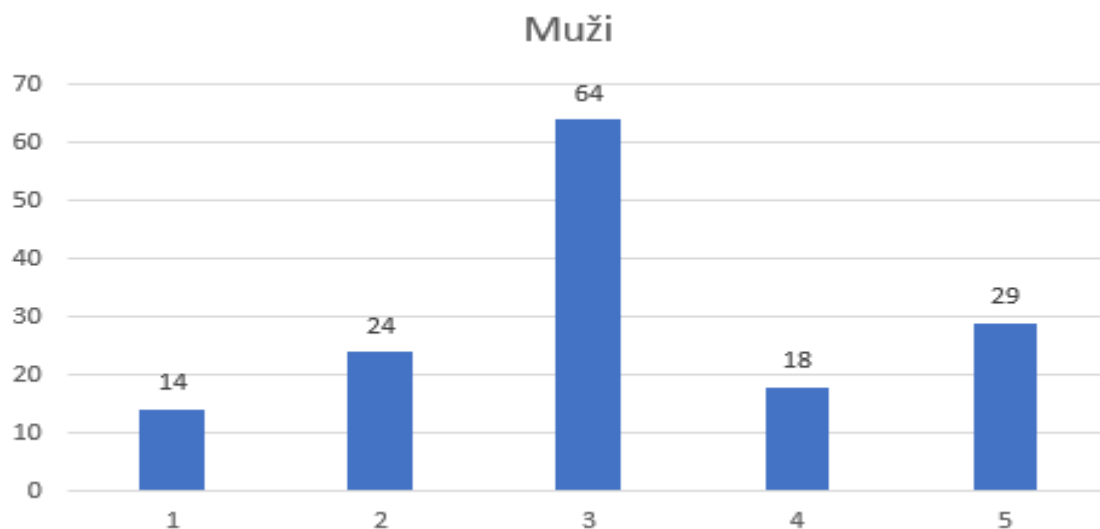

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf číslo 9 zachycuje nejčastější odpovědi všech účastněných respondentů dotazníkové šetření. Červená křivka znázorňuje nejčastější odpovědi žen a modrá křivka mužů. Podíváme-li se na graf umístěný výše, zjistíme, že kromě dvou otázek, nejsou odpovědi mužů a žen až tak odlišné.

Graf č. 10 Pohled mužů z města Březnice na otázku v souvislosti výskytu domácího násilí v návaznosti na etnicitu.

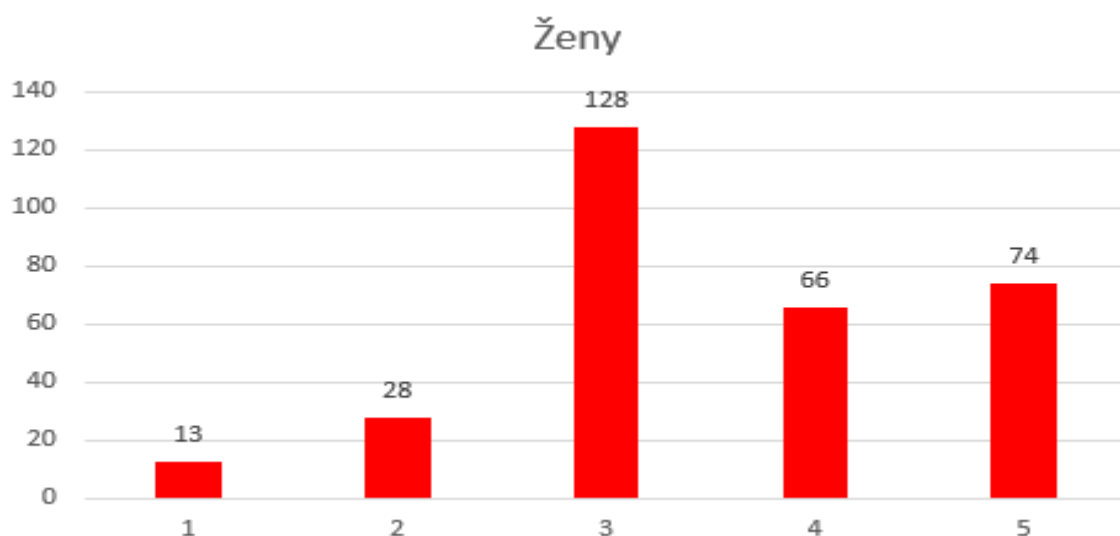

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf číslo 10 znázorňuje názory mužů na etnickou otázku v problematice domácího násilí. Ze 149 dotazovaných mužů jich 64 zaujalo neutrální postoj a 29 se domnívá, že etnická příslušnost hraje významnou roli u domácího násilí, zatímco zbylých 14 nepřikládá etnické příslušnosti při vzniku DN žádný význam.

Graf č. 11 Pohled žen z města Březnice na otázku v souvislosti výskytu domácího násilí v návaznosti na etnicity.

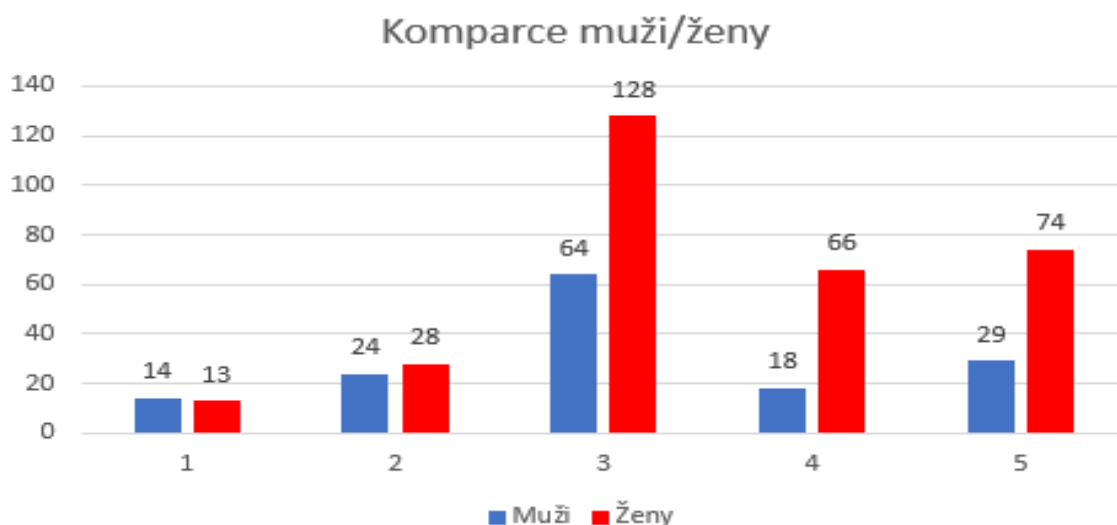

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf číslo 11 zachycuje pohled respondentů ženského pohlaví ohledně etnické otázky u domácího násilí. Většina žen se v tomto případě přiklání k neutrálnímu postoji, 74 dotázaných nepřisuzuje etnické příslušnosti význam a pouze 13 žen si myslí, že etnicita hraje v domácím násilí nějakou roli.

Graf č. 12 Pohled mužů a žen z města Březnice na otázku v souvislosti výskytu domácího násilí v návaznosti na etnicity.

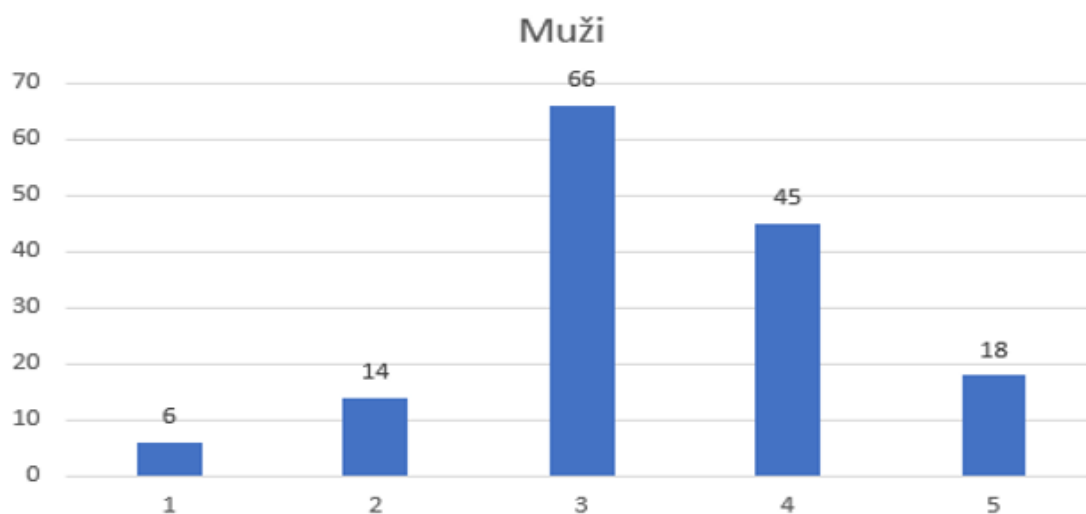

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Na grafu číslo 12 lze velice dobře vidět názory mužů i žen z Březnice k otázce, zda etnická příslušnost u domácího násilí rozhoduje či naopak. Z tohoto grafu je více než patrné, že většina obyvatel města zaujímají k otázce etnické příslušnosti u DN spíše neutrální postoj. Avšak 66 žen zastává názor, že etnická příslušnost u domácího násilí je spíše rozhodujícím faktorem a 74 žen etnické příslušnosti nepřisuzuje zásadní roli. Pokud zaměříme pozornost na odpovědi mužského pohlaví, zjistíme, že jejich názory se s názory žen liší, a to u odpovědi č. 2 (etnická příslušnost spíše nerozhoduje). V porovnání s celkovým počtem dotazovaných mužů a žen, se více respondentů mužského pohlaví domnívá, že etnická příslušnost hraje, u domácího násilí nějakou roli.

Graf č. 13 Pohled mužů z města Březnice na oběť domácího násilí jako na špatného či dobrého rodiče.

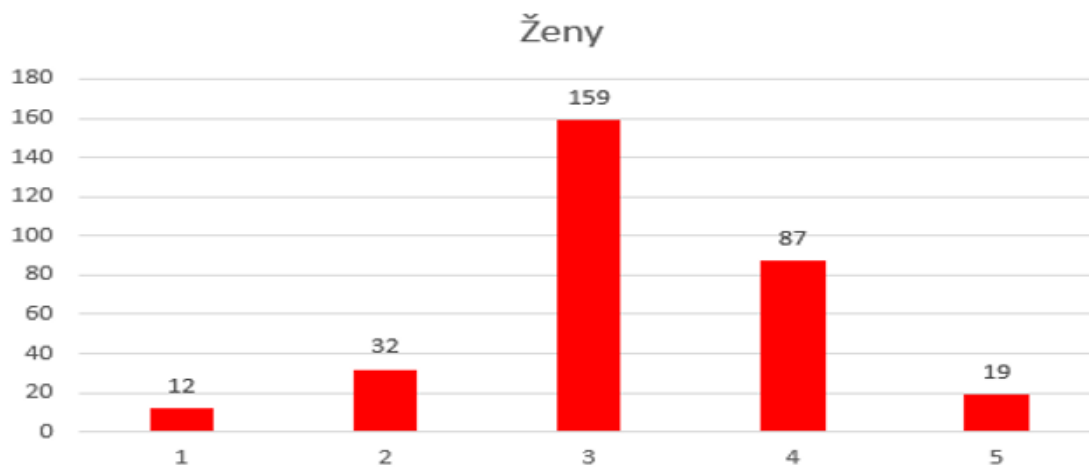

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Tento graf popisuje názory mužů u otázky, zda vidí oběť domácího násilí jako dobrého nebo špatného rodiče. Když budeme věnovat naši pozornost výše uvedenému grafu, uvidíme, že většina mužů inklinuje spíše neurálnímu postoji. Tuto možnost zvolilo 66 respondentů ze 149 dotazovaných. Druhý nejpočetnější názor, který muži zastávají je, že oběť domácího násilí je spíše špatný rodič, tento postoj zaujímá 45 mužů.

Graf č. 14 Pohled žen z města Březnice na oběť domácího násilí jako na špatného či dobrého rodiče.

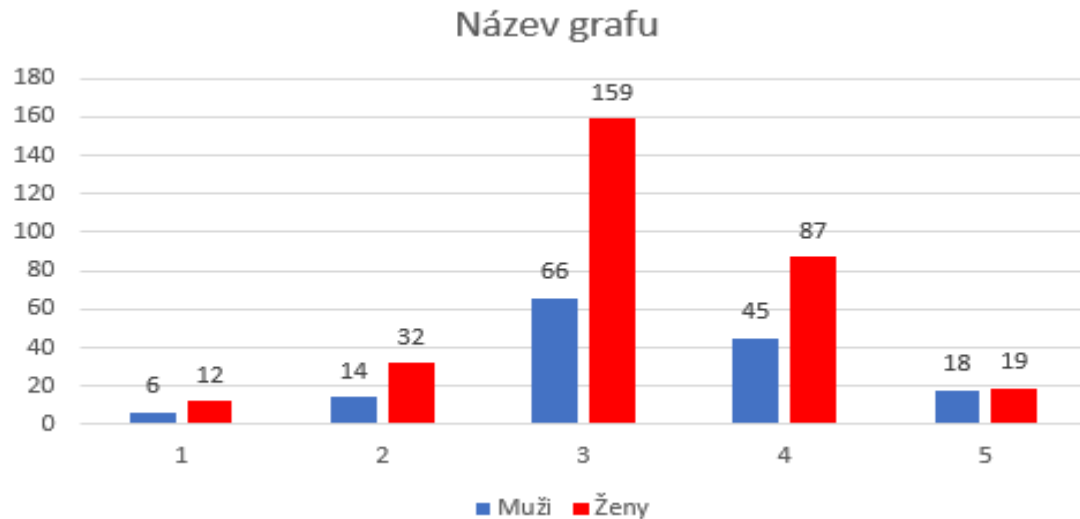

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf číslo 14 znázorňuje pohled žen u otázky, zda považují oběť domácího násilí za dobrého či špatného rodiče. Z grafu je patné, že více jak polovina dotazovaných žen (159 z 309) se přiklání k neutrálnímu názoru. 87 respondentek považuje oběť spíše za špatného rodiče.

Graf č. 15 Pohled mužů a žen z města Březnice na oběť domácího násilí jako na špatného či dobrého rodiče.

Zdroj: vlastní výzkum

INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Graf znázorňuje pohledy mužů, ale i žen na oběť domácího násilí jako na dobrého či špatného rodiče. Z grafu je celkem patrná skutečnost, že obě pohlaví opět inklinují k neutrálnímu postoji. Celkem 225 respondentů (cca polovina) odpovědělo, že oběť domácího násilí nevnímají jako špatného, ale ani jako dobrého rodiče. Na druhé straně 132 dotazovaných z Březnice považuje oběť spíše jako špatného rodiče. Pouze 18 obyvatel se domnívá, že člověk trpící domácím násilím může být dobrým rodičem.

5 Diskuze

V mé bakalářské práci jsem se zabývala problematikou domácího násilí. Cílem praktické části práce bylo zjistit postoje a názory obyvatelů města Březnice na uvedenou problematiku a možné porovnání konečných výsledků s velkým městem, konkrétně s Českými Budějovicemi, kde byl podobný výzkum již uskutečněn, a to v letech 2002 a 2012. Zde obyvatelé oběti domácího násilí přisuzovali následující vlastnosti: oběť se jim jeví jako hloupá, mladá, je dobrým rodičem, nevzdělaná, tolerantní, nedává příčinu ke vzniku násilného chování, pracovitá, raději vyhledává samotu, ustrašená, věřící, často si vymýšlí a tím pádem má sklon lhát, etnická příslušnost zde nerozhoduje a již v dětství byla obětí násilí. (Kozlová et al., 2013)

Do výzkumu k bakalářské práci byl vybrán reprezentativní vzorek 500 obyvatel (celkový počet obyvatel zvyše uvedeného města činí 3492 osob). Průzkum byl uskutečněn prostřednictvím dotazníkového šetření v terénu za pomoci sémantického diferenciálu. Tato technika se řadí mezi metody, díky nimž lze velice dobře zjistit názory, postoje a předsudky ve společnosti. Sběr dat se tedy uskutečnil od 28. 2. 2019 do 22. 3. 2019 a celkem se účastnilo 458 osob, přesněji 309 žen a 149 mužů.

Domácí násilí patří k často slyšitelným pojmům, ať z televizní obrazovky nebo z internetu. Ale dle mého názoru, který jsem si mohla díky šetření potvrdit je, že ze strany běžné populace je o tuto problematiku stále malý zájem. Mnoho lidí dodnes neví, kam by se obrátilo, kdyby věděli o někom, kdo by mohl být eventuálně obětí domácího násilí. Během šetření jsem se setkala také s názorem, že tato problematika je ryze soukromou záležitostí, což již dávno není pravda. Tento názor zastávala především starší generace, která byla součástí reprezentativního vzorku při šetření.

Naše společnost zaujímá vůči obětem domácího násilí různé názory a postoje. Někteří lidé si myslí, že si oběť za chování jejího partnera může víceméně sama, jelikož je hloupá a určitě ho musela něčím vyprovokovat, nebo že se domácí násilí vyskytuje jen u určitých vrstev. Tímto chci říci, že se jedná o názory, které jsou pozůstatkem dob minulých, ale při mém šetření na malém městě jsem se s nimi často setkávala. Avšak, je více než zřejmé, že domácí násilí patří mezi jednu z nejnebezpečnějších forem agrese, a to nejen kvůli jeho skrytosti a obtížné dokazatelnosti, tak kvůli nepříznivému vlivu, který má na děti, jenž, musely v rodinách, kde k domácímu násilí dochází

vyrůstat (Úlehlová, 2009 in Kotková, 2014). U dětí, jenž, jsou svědky, či obětmi domácího násilí, mohou vznikat nejrůznější vývojové poruchy, ale i šokové reakce a zoufalé snahy o únik z této traumatizující situace, které mohou vést až k sebevražedným myšlenkám či dokonce pokusům o sebevraždu (bkb, 2009). Nezřídka se stává, že právě děti, které byly svědkem domácího násilí si přenášejí tento špatný vzorec chování do své nové rodiny a nacházejí si podobné partnery, kteří budou v tomto schématu pokračovat. Bohužel těmto lidem se pak těžko vysvětluje, že jednání jejich partnerů není v pořádku.

Názor obyvatelů Březnice, zda se jim oběť domácího násilí jeví pozitivně je takovýto: 46,50 % mužů vidí oběť negativně, 22,29 % mužského pohlaví zaujímá neutrální postoj a pouze 7,64 % mužů vidí typickou oběť jako pozitivní. Pokud porovnáme výsledky mužů a žen, kteří se účastnili výzkumu, tak se dá s jistotou konstatovat, že ženy k oběti domácího násilí volí spíše nestranný a více pozitivní postoj, než-li muži. 40,07 % žen zvolilo odpověď, že vnímají oběť neurčitým postojem oproti tomu 21,19 % žen uvedlo, že oběť vnímají jako negativní, 12,25 % žen vidí člověka, jenž trpí domácím násilím pozitivně a chtěly by mu pomoci.

Prostřednictvím výsledků, lze říci, že se hypotéza H1, tedy „*Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí pozitivně*“ nepotvrdila, jelikož, 29,85 % respondentů vnímá oběť domácího násilí negativně a pouhých 10,68 % obyvatelstva považuje oběť jako pozitivní. 33,99 % zastává neutrální postoj.

Výsledky ohledně submisivního pohledu obyvatel Březnice na oběť lze shrnout následovně: celkem 40,13 % mužů, vidí oběť domácího násilí spíše jako submisivní a 34,96 % ji považuje přímo za submisivního jedince, 16,56 % zvolilo neutrální odpověď a mizivých 1,91 % mužů vnímá oběť jako dominantního člověka. Oproti tomu ženy považují oběť ve 49,01 % za submisivní v 31,46 % za spíše submisivní a jen 3,31 % z oslovených žen ji chápe jako dominantní.

Když zkusíme porovnat výsledky obou pohlaví, zjistíme, že nejvíce respondentů, tedy 44,88 % zastává názor, že oběť domácího násilí vnímají jako submisivní, 13,51 % jako spíše submisivní a 2,83 % dotázaných jako dominantní.

Díky výše uvedeným výsledkům, je zřejmé, že hypotéza H2 „*Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako submisivní*“ – se zde potvrdila. Pokud přihlídneme k výsledkům, které ve své práci publikovala Tuzová (2017) je zřejmé, že

oběť jako submisivní bytost nevnímají pouze obyvatelé malého města ve Středočeském kraji, ale i nejvzdělanější skupina naší společnosti, kterou tvoří vysokoškolští studenti a studentky. I zde se potvrdil názor, že se oběť domácího násilí jeví společnosti jako submisivní osoba, a to 61,5 % z 512 oslovených vysokoškolských studentů.

Percepce obyvatel Březnice na oběť domácího násilí jako inteligentní či hloupou vyšla následovně: 45,86 % mužů se nepřiklání ani k možnosti, že by vnímali oběť jako hloupou či inteligentní, ale opět volí neutrální postoj, dále 29,94 % ji považuje za spíše hloupou a 12,10 % zvolilo odpověď, ve které považují oběť jako hloupou, pouze 3,18 % mužského pohlaví vidí oběť jako inteligentního člověka. I u žen, se nejvíce respondentů přiklání k neutrálnímu postoji a to v 58,94 %. 15,56 % vidí oběť domácího násilí spíše jako hloupou a 11,92 % oběť považuje jako spíše chytrou.

Při porovnání výsledků u obou pohlaví vychází, že více než polovina dotázaných respondentů nevidí oběť domácího násilí ani jakou hloupou nebo inteligentní, jelikož obě pohlaví volila nejčastěji neutrální postoj vůči tomuto dotazu. Avšak 11,11 % obyvatel se přiklání k vidění oběti spíše jako hloupou a 3,05 % ji vnímá jako inteligentní.

Také zde se dá s jistotou konstatovat, že hypotéza H3 „*Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako hloupou*“ se potvrdila.

Porovnáme-li výsledky této otázky s Březnickými a Budějovickými respondenty, zjistíme, že v roce 2002 vnímalo 57,3 % dotázaných obyvatel Českých Budějovic oběť domácího násilí jako hloupou, a že v roce 2012 toto číslo dokonce o 16,3% vzrostlo. Tato skutečnost se dá považovat za znepokojivou. Autorky výzkumu (Kozlová et al., 2013) považují za důvod zvýšení tohoto mínění přetrvávající domněnku, která zní: „oběť musí být přece hloupá“, když od násilníka neodejde, anebo jí tento model vztahové interakce „musí“ vyhovovat. Mnoho žen z násilného vztahu neodejde z nejrůznějších důvodů, mezi které patří dle mého názoru děti, či nemožnost ženy se někomu svěřit s obavou co by na to řekli ostatní (rodiče, a ostatní příbuzní). I dnes se totiž najdou rodiny, které svou dceru dokáží odsoudit za to, že odešla od manžela, který jí bil, ponižoval či dokonce vyhrožoval smrtí. (Estrellado, 2016) uvádí, že ženy, které i nadále setrvávají v násilném vztahu, časem ztratily smysl a příležitost pro lepší život, klid v mysli či duševní a psychickou pohodu. Některé ženy nemohou ze vztahu odejít i proto, že nemají kam jít. Místo kam by se oběť domácího násilí po odchodu od

partnera, pokud možno i s dětmi mohla uchýlit hraje důležitou roli, v rozhodování u žen, které by rády násilného partnera opustily (Fisher, 2016).

Dle mého názoru stojí za zmínku i následující informace vycházející z dotazníkového šetření, jenž bylo v Březnici uskutečněno. Mezi tyto poznatky bych ráda zařadila pohled žen a mužů na následující otázky, které jsou uvedeny níže.

Pohled dotazovaných obyvatel na otázku, jestli je podle nich oběť domácího násilí dobrým či špatným rodičem vyšel následovně: z 309 dotázaných žen jich 149 uvedlo neutrální odpověď, 87 se přiklání k názoru spíše špatného rodiče a pouze 12 žen si myslí, že by oběť mohla být dobrým rodičem. Když porovnáme odpovědi u mužů, uvidíme, že téměř polovina, přesněji 66 mužů inklinuje spíše k neutrálnímu názoru a že jen 6 respondentů mužského pohlaví vnímá oběť jako dobrého rodiče. Pro zajímavost výsledky v Českých Budějovicích v letech 2002 a 2012 vyšli následovně: z 1128 dotázaných obyvatel Budějovic se jich 60,8 % v roce 2002 domnívalo, že je oběť dobrým rodičem, v roce 2012 tento názor malinko poklesl, z počtu 1304 respondentů jich tento názor zastávalo číslo 59,2 % obyvatel.

Postoj obyvatelů Březnice k obětem domácího násilí z pohledu etnické příslušnosti vyšel takřka neutrálně, jelikož 128 respondentů ženského pohlaví, svůj názor vyjádřilo nestranně. Jinak se v celkovém čísle 74 dotázaných žen přiklání k názoru, že etnická příslušnost určitě nerozhoduje o takovém jevu jako je domácí násilí. Z 309 jich pouze 13 zastává názor opačný, tedy že etnická příslušnost v tomto sociálně patologickém jevu hraje nějakou důležitější roli. Přihlédneme-li k výsledkům dotazníkového šetření ze strany mužů, tak i zde uvidíme, že pohled mužů a žen je v celku podobný, jelikož ze 149 respondentů mužského pohlaví jich 64 volí, stejně jako ženy nestranný názor a opravdu jen nepatrné množství se domnívá, že etnicita hraje u domácího násilí roli, 29 mužů si myslí, že etnická příslušnost nerozhoduje.

Pokud opět porovnáme výsledky šetření s průzkumem autorek (Kozlová et al., 20013) z roku 2002 a 2012 uvidíme rozdílné výsledky, jelikož v tomto výzkumu bylo prokázáno, že obyvatelé tohoto Jihočeského města nezastávají názor, že by etnická příslušnost mohla v domácím násilí ztvárnit větší roli. Zde v roce 2002 uvedlo 73,3 % respondentů z 1128 dotázaných, že etnická příslušnost nerozhoduje, podobně pak

tomu bylo v opakovaném šetření po deseti letech, ve kterém nedošlo k žádné výrazné změně.

V naší společnosti se často říká, že rodinné vzorce jsou dědičné a že to, co vidíme v domácnosti, v níž jsme vyrůstali si přenášíme do dalšího života. Dá se říci, že tyto vzorce patří k základní výbavě každého z nás. Avšak platí tyto vzorce i u takový jevů jako je domácí násilí? Obyvatelé Březnice vnímají tento názor dost neutrálně, což znamená, že tato skutečnost nehraje při vzniku domácího násilí zásadní roli nebo, že je naopak bezvýznamná.

Účastníci průzkumu z výše uvedeného města odpovídali následovně: 140 žen z 309 dotázaných se nepřiklonilo ani na jednu stranu, tedy, že by oběť již někdy v průběhu života mohla být či nikoli svědkem domácího násilí. Oproti tomuto téměř polovičnímu počtu respondentů ženského pohlaví se 29 žen přiklání k možnosti, že oběť již v dětství byla svědkem domácího násilí, 19 žen tuto možnost vylučuje. U mužů jsou výsledky takřka totožné. 72 ze 149 zúčastněných volí neutrální postoj, 9 mužů si myslí že oběť nikdy svědkem domácího násilí nebyla a 17 respondentů z pánského vzorku se domnívá, že oběť byla svědkem domácího násilí již v dětství.

S opětovným porovnáním výsledků v malém a velkém městě uvidíme, že téměř většina dotázaných respondentů je více než přesvědčena, o tom, že oběť domácího násilí byla již v dětství obětí násilí. Zde je zajímavá i skutečnost, že domněnka o rodinných vzorcích není tak úplně nepravdivá, jelikož zde ženy, které se staly obětí domácího násilí, samy vypovídají o tom, že již v původní rodině byly svědky násilí či dokonce na nich bylo násilí páčáno. Ve srovnání s výsledky dotazníkového šetření u obětí domácího násilí se ukázalo, že ženy, jenž, byly ve své primární rodině svědkem domácího násilí ve 43,3 % se pak staly obětí tohoto násilí ve 23,3 %.

Dle mého názoru měli respondenti v celku jasný názor k určitým rysům obětí domácího násilí a podle toho i dotazník po sléze vyplnili. 170 dotázaných obyvatel vnímá oběť jako tolerantní. 179 respondentů pohlíží na oběť jako na člověka, který má spíše sklon lhát. U otázky, zda se obyvatelé Březnice domnívají, že se oběť snaží se svou situací bojovat, odpovědělo 151 účastněných neutrálně. 165 respondentů vidí oběť spíše jako mladou. 276 respondentů mužského a ženského pohlaví nevnímá oběť ani jako chudou či bohatou, ale staví se k této otázce opět neutrálním postojem. Stejně tak se k dotazu vnímají-li obyvatelé Březnice oběť jako člověka, kterému násilí

vyhovuje či nevyhovuje, respondenti inklinují k neutrálnímu postoji. 160 respondentů vnímá oběť jako někoho, kdo spíše raději vyhledává samotu. 257 respondentů zaujímá neutrální názor, zda oběť patří mezi věřící, či nevěřící osoby ve společnosti.

Z výše uvedených výsledků je zřejmé, že to, jak vnímají oběť domácího násilí obyvatelé Březnice se neliší podle věku, ale ani podle pohlaví respondentů, kteří se v odpovědích u otázek víceméně shodují. Původně jsme se domnívala, že z dotazníkového šetření vyjdou rozdílné výsledky u mužů a žen. Tyto rozdíly jsem očekávala zvláště u otázek, které byli vytyčeny jako hypotézy výzkumu.

6 Závěr

Cílem výzkumu bakalářské práce bylo zjistit postoje a názory obyvatelů Březnice na oběť domácího násilí. Cíl byl vymezen z důvodu porovnání, jak tuto problematiku vnímají obyvatelé malého města oproti obyvatelům z města velkého. Průzkum byl uskutečněn pomocí terénního šetření formou dotazníků, na jehož podkladě byla využita technika sémantického diferenciálu. O vyplnění dotazníků bylo požádáno celkem 500 obyvatel, z tohoto čísla byla konečná návratnost 458 dotazníků. Názory obyvatel byly zaznamenávány do tabulek, které se skládaly z 15 protikladných vlastností, jež, jsou často obětí přisuzovány. Po návratu dotazníků bylo uskutečněno zpracování dat.

Teoretická část práce obsahuje především poznatky odborníků, kteří se touto problematikou zabývají dopodrobna. Dále zde popisují znaky a druhy partnerského násilí, jeho cyklus, příčiny a důsledky, či pomoc osobám, které jsou vystaveny domácímu násilí a právní rámec ohledně domácího násilí v České Republice.

Po zmíněné teoretické části, dále následuje část praktická, ve které jsou uvedeny cíle, hypotézy či metodika, jež byla stanovena pro vypracování práce. Kromě již zmíněných částí, obsahuje praktická část také konečné vyhodnocení dat z dotazníkového šetření, které je následující:

První hypotéza „*Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí pozitivně.*“ tato hypotéza se na základě uskutečněného šetření nepotvrdila.

Druhá hypotéza „*Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako submisivní.*“ byla potvrzena.

Třetí hypotéza „*Obyvatelé Březnice vnímají oběť domácího násilí jako hloupou.*“ se stejně jako první výše uvedená hypotéza nepotvrdila.

Na základě výše uvedených výsledků z mého výzkumu se domnívám, že problematika domácího násilí, se během posledních pár let dostala více do povědomí obyvatelstva, a to především díky organizacím, které se s touto problematikou snaží širokou veřejnost co nejlépe seznámit. Tato změna je zapříčiněna do jisté míry také změnou legislativy, jež, byla před několika lety uskutečněna. Dle mého názoru je velice důležité, aby byla veřejnost o domácím násilí i nadále informována, jelikož se jedná o

velice nebezpečný jev, který může postihnout opravdu kohokoliv, bez výjimky věku, barvy pleti či pohlaví.

Tato bakalářská práce čtenáři nastiňuje, jak vidí oběť domácího násilí obyvatelé malého města v celkovém počtu 3546 obyvatel, oproti městu velkému s počtem 93 470 obyvatel. Výsledky práce mohou být využity pro další odbornou analýzu problematiky týkající se domácího násilí a osvětu široké veřejnosti.

7 Seznam použitých zdrojů

1. ACORUS, 2016. *Termíny používané v kontextu práce s celou rodinou ohroženou domácím násilím*. Praha: Centrum LOCIKA [online]. [cit.2018-8-04]. Dostupné z: http://www.centrumlocika.cz/assets/images/A5_slovník_náhled_final.pdf
2. ACORUS. 2011. *Kdo může být obětí domácího násilí?* [online]. [cit.2018-3-12]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/domaci-nasili/info-odomacim-nasili.htm>
3. ATKINSON, R. L, 2003. *Psychologie*. 2. vyd. Praha: Portál. 673 s ISBN. 80-717-8640-3
4. BEDNÁŘOVÁ, Z. et al., 2009. *Domácí násilí: zkušenosti s poskytováním sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. 92 s. ISBN 978-80-254- 5422-0.
5. BĚLÍK, V., HOFERKOVÁ, S., KRAUS, B., 2017. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. ISBN. 978-80-271-0599-1
6. Bílý kruh bezpečí. © 2009. *Co je a co není domácí násilí*. [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/co-je-a-co-neni-domaci-nasili/>
7. BURIÁNEK, J., PIKALOVÁ, S., 2013. A Czech Contribution on International Violence Against Woman Survey. *Prague: Karolinum Press*. 221 s. ISBN. 978-80-246-22187
8. BURIÁNEK, J., PIKALOVÁ, S., PODANÁ, Z., 2014. Násilí na mužích: sonda do zákulisí partnerských vztahů. *Praha: Filozofická fakulta Univerzita Karlova*. 109 s. ISBN. 978-80-7308-545-2
9. BUSKOTTE, A., 2008 *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Překlad Monika Burger. Brno: Computer Press. 176 s. ISBN: 978-80-251-1786-6.
10. CIMRMANNOVÁ, T., 2013. *Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Praha: Karolinum. 198 s. ISBN 978-80-246- 2205-7.
11. CONWAY, H., L., 2007. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. Praha: Albatros. 151 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
12. ČÍRTKOVÁ, L., 2002. Domácí násilí ve faktech a teoriích. *Gender, rovné příležitosti, výzkum.*, 12 s. ISSN. 1213-0028
13. ČÍRTKOVÁ, L., 2008. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada. ISBN. 978-80-247-2207-8.
14. ČÍRTKOVÁ, L., 2014. Posuzování oběti týrání v partnerských vztazích. *Právo a rodina*. 2014, roč. 16., č. 6, s. 1-24. DOI: 1212-866x.
15. ČÍRTKOVÁ, L., 2014. Posuzování oběti týrání v partnerských vztazích. *Právo a rodina*. roč. 16., č. 6, s. 1-24. DOI: 1212-866x
16. DALIGAND, L., 2014. *Násilí v partnerských vztazích*. 139 s. Praha: Portál ISBN. 978-80-262-0718-4

17. DONA LINKA. © 2007. *Základní informace*. [online]. [cit.2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.donalinka.cz/>
18. ESTRELLADO, A.F., 2016, To Stay in or Leave an Abusive Relationship: Losses and Gains Experienced by Battered Filipino Women. [online] *Journal of Interpersonal Violence*, cit. 2.4. 2019, ISSN 08862605, DOI: 10.1177/0886260516657912
19. FERRARI, G., AGNEW-DAVIES, R., BAILEY, J., et al. 2014. Domestic violence and mental health: a cross-sectional survey of women seeking help from domestic violence support services. *Global Health Action*. Cit. 28.2. 019 DOI: 10.3402/gha.v7.25519.
20. Fisher, E.M, 2016. To Stay or to Leave: Factors Influencing Victims' Decisions to Stay or Leave a Domestic Violence Emergency Shelter. [online] *Journal of Interpersonal Violence*. Cit. 2.4. 2019. ISSN 08862605. DOI: 10.1177/0886260516645816
21. FORET, M. a kol., 2005. *Marketing: základy a principy*. 2. vyd. Brno: Computer Press.181 s. ISBN. 80-251-0790-6
22. HUNT, M., 2015 *Dějiny psychologie*. 2. Vyd. Praha: Portál. 708 s. ISBN. 978-80-262-0898-3
23. KOPECKÁ, I., 2015. *Psychologie 3. Díl: Učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada. 268 s. ISBN 978-80-247-9881
24. KOTKOVÁ, M., et al. 2014 *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno: Spondea, o.p.s., 2. 125 s. ISBN. 978-80-260-7191-4
25. KOVAŘÍK J. ZIMMELOVÁ, P. ŠVESTKOVÁ, R.,2007. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. vyd. 1. Praha: Triton. 105 s. ISBN. 80-7254-914-6
26. KOZLOVÁ, L., HRUŠKOVÁ, M., FRANCOVÁ, H., 2013. Stereotypy percepce veřejnosti vůči obětem domácího násilí. *Prevence úrazů, otrav a násilí*. České Budějovice: Tiskárna Jihočeský Inzert Expres. 13 s. ISSN. 1801-0261.
27. LEVOVÁ, J., 2010. *Metodika pro práci s cizinci žijícími v České republice, kteří jsou ohroženi domácím násilím*. Brno: Spondea. ISBN. 978-80-254-8499-9
28. MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M., 2008. *Partnerské násilí*. Praha: Linde. 159 s. ISBN. 978-80-86131-76-4.
29. MCCUE, M., L., 2008. *Domestic violence: a reference handbook*. 2. vyd. Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIO. 329 s. ISBN. 978-1-85109-784-5
30. NAMNYAK, M., TUFTON, N., SZEKELY, R., TOAL, M., WORBOYS, S., SAMPSON, E., et al., 2007. Stockholm syndrome: psychiatric diagnosis or urban myth?. *Acta Psychiatrica Scandinavica*. DOI: 10.1111/j.1600-0447.2007.01112.x
31. Oficiální stránky Města Březnice © 2019. *Historie města Březnice* [online]. [cit.2019-14-04]. <https://www.breznice.cz/mesto-1/>
32. PROFEM.CZ., © 2019. *Kdo jsme*. ProFem.cz [online]. [cit.2018-11-02]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>

33. PRŮCHA, J., VETEŠKA, J., 2014. *Andragogický slovník*. 2 vyd. Praha: Grada. 315 s. ISBN. 978-80-247-8993-4
34. ROSA., © 2014. *Legislativa v ČR*. [online]. [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/informace-pro-zeny/legislativa-v-cr/>
35. SKALICKÁ, K., 2016. Nechte se unést...Stockholmským syndromem. *Psychologon*. Brno: Psychologický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. [online]. [cit. 2018-30-12]. Dostupné z: <http://www.psychologon.cz/data/pdf/507-nechte-se-unest-stockholmskym-syndromem.pdf>
36. STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M., 2009. *Vykázání jako prostředek před domácím násilím*. Ostrava: Key Publishing. 90 s. ISBN. 978-80-7418-020-0
37. ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N., 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. 185 s. ISBN. 978-80-7367-690-2
38. ŠPATENKOVÁ, N., 2011. *Krizová intervence pro praxi*. 2. aktualizované a dopl. vyd. Praha: Grada. 195 s. ISBN 978-80-247-2624-3.
39. TUZOVÁ, A., 2017. Diplomová práce. *Domácí násilí z pohledu studentů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta.
40. URBÁNEK, T. 2002. *Psychosémantické metody: mezi kvalitativním a kvantitativním přístupem*. In *Kvalitativní výzkum ve vědách o člověku na prahu třetího tisíciletí*. Tišnov: Psychologický ústav AV ČR, Brno, Sdružení SCAN, Tišnov. ISBN 80-86620-03-4
41. VOJTÍŠEK, P., 2012. *Výzkumné metody*. Vyšší odborná škola sociálně právní, Praha. 54 s. ISBN. 978-80-905109-3-7
42. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., 2008. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2., přeprac. vyd. Praha: proFem. 233 s. ISBN. 978-80-903626-7-3
43. WALLACE. 1996. *Family violence: legal, medical, and social perspectives*. Boston: Allyn and Bacon. ISBN. 0-205-153879.

8 Seznam obrázků, grafů a tabulek

8.1 Seznam obrázků

Obr. 1: Cyklus násilí

8.2 Seznam grafů:

Graf 1: Znázornění pohlaví respondentů

Graf 2: Rozdělení respondentů podle věku

Graf 3: Věkové rozdělení respondentů – muži

Graf 4 Zda respondenti vnímají oběť domácího násilí pozitivně/negativně

Graf 5 Zda respondenti vnímají oběť domácího násilí jako dominantní/submisivní

Graf 6 Zda respondenti vnímají oběť domácího násilí jako inteligentní/hloupou

Graf 7 Pohled žen na oběti domácího násilí

Graf 8 Pohled mužů na oběti domácího násilí

Graf 9 Pohled mužů a žen na oběti domácího násilí

Graf 10 Pohled mužů z města Březnice na otázku v souvislosti výskytu domácího násilí v návaznosti na etnicitu.

Graf 11 Pohled žen z města Březnice na otázku v souvislosti výskytu domácího násilí v návaznosti na etnicity.

Graf 12 Pohled mužů a žen z města Březnice na otázku v souvislosti výskytu domácího násilí v návaznosti na etnicity.

Graf 13 Pohled mužů z města Březnice na oběť domácího násilí jako na špatného či dobrého rodiče.

Graf 14 Pohled žen z města Březnice na oběť domácího násilí jako na špatného či dobrého rodiče.

Graf 15 Pohled mužů a žen z města Březnice na oběť domácího násilí jako na špatného či dobrého rodiče.

9 Seznam zkratek

DN – domácí násilí

LGBT – osoby s menšinovým sexuálním zaměřením

PTSP – posttraumatická stresová situace

10 Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník určený obyvatelům města Březnice

10.1 Přílohy

Příloha 1: Dotazník určený obyvatelům města Březnice

DOTAZNÍK JE URČENÝ OBYVATELŮM MĚSTA BŘEZNICE

Vážení respondenti, jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a ráda bych Vás poprosila o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma Percepce veřejnosti oběti domácího násilí obyvatelů Březnice. Dotazník je anonymní a veškeré odpovědi budou využity pouze pro účely zpracování mé bakalářské práce. Vyplněním tohoto dotazníku souhlasíte s uveřejněním jeho výsledků.

Pohlaví:

Žena

Muž

Věk:

Tato tabulka by měla vystihnout Váš osobní pohled na oběť domácího násilí. Na každé straně tabulky, jsou uvedené vlastnosti, mezi nimiž se nachází 5 políček. Označte prosím, v každém řádku 1 políčko, které vyjadřuje Váš názor – čím blíže se označené políčko blíží levé či pravé straně dané vlastnosti, tím více se s ní ztotožňujete. Označte prosím svou volbu formou křížku.

Jak vnímáte oběť domácího násilí?					
pozitivně					negativně
inteligentní					hloupá
tolerantní					netolerantní
dominantní					submisivní (poddajný)
nedává příčinu násilnému chování					dává příčinu násilnému chování
pravdomluvná					má sklon lhát
nikdy nebyla svědkem domácího násilí					v dětství byla svědkem domácího násilí
snaží se se svou situací bojovat					rezignuj
mladá					starší
je dobrý rodič					je špatný rodič
bohatá					chudá
násilí ji vyhovuje					násilí ji nevyhovuje
raději vyhledává samotu					samotu nevyhledává
věřící					nevěřící
etnická příslušnost rozhoduje					etnická příslušnost nerozhoduje

Děkuji Vám, za vyplnění dotazníku.

Lucie Ptáčková, 3. RPB, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

